

Vides pārraudzības valsts birojs

Vides aizsardzības un reģionālās aizsardzības ministrijas
Vides pārraudzības valsts biroja

**PUBLISKAIS GADA PĀRSKATS
par 2021. gadu**

Rīgā
2022

SATURS

1. Pamatinformācija	3
1.1. Vides pārraudzības valsts biroja juridiskais statuss	3
1.2. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni	4
1.3. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra	5
1.4. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni un mērķi	5
1.4.1. Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana.....	5
1.4.2. Vides risku novēršana un kvalitātes nodrošināšana	8
1.4.3. Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas izveidošana	10
2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti	11
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	11
2.2. Pārskata gada darbības rezultāti atbilstoši funkciju sadalījumam un to izpilde.....	11
2.2.1. Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.....	12
2.2.2. Ietekmes uz vidi un NATURA 2000 teritoriju novērtējums	14
2.2.3. Piesārņojuma integrēta novērtēšana un kontrole	16
2.2.4. Rūpniecisko avāriju riska novērtēšana	16
2.2.5. Iesniegumu izskatīšana	18
2.2.6. Vides informācijas izplatīšana.....	20
2.2.7. Eiropas Savienības Ekomarķējuma programmas koordinācija	20
2.2.8. Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) ieviešana.....	21
2.3. Budžeta programmas “ <i>Vides politikas īstenošana</i> ” apakšprogrammas “ <i>Vides pārraudzības valsts birojs</i> ” rezultatīvo rādītāju analīze	22
2.4. Biroja sniegtie pakalpojumi	23
2.5. Biroja darbības uzlabošanas pasākumi	25
3. Personāls	26
4. Komunikācija ar sabiedrību	28
5. Nākamajā gadā plānotie pasākumi	30

1. Pamatinformācija

1.1. Biroja juridiskais statuss

Birojs ir Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk - VARAM) pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, Biroja funkcijas, uzdevumi un kompetence ir noteikta Ministru kabineta 2004. gada 6. janvāra noteikumos Nr. 4 “*Vides pārraudzības valsts biroja nolikums*” un vides aizsardzību regulējošos normatīvos aktos.

1.2. Politikas jomas, nozares, apakšnozares vai funkcijas, par kurām Birojs ir atbildīgs

Birojs ir atbildīgs par vairāku nozīmīgu, pastāvīgu vides politikas jomu īstenošanu, kas izriet no Latvijas kā Eiropas Savienības (turpmāk - ES) dalībvalsts starptautiskajām saistībām.

Birojs veic Vides aizsardzības likumā, likumā “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*”, likumā “*Par piesārņojumu*”, likumā “*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” un citos vides aizsardzību normatīvajos aktos, tai skaitā par rūpniecisko avāriju novēršanu un riska samazināšanu, ķīmisko vielu un ķīmisko produktu izmantošanu, ūdens resursu apsaimniekošanu, kā arī atkritumu un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu noteiktās funkcijas un uzdevumus. Birojs izskata arī iesniegumus par VARAM padotības iestāžu izdoto administratīvo aktu un faktisko rīcību apstrīdēšanu vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un pārstāv vides aizsardzības intereses administratīvajās tiesās.

Saskaņā ar VARAM budžeta programmas “*Vides politikas īstenošana*” apakšprogrammu “*Vides pārraudzības valsts birojs*” (kods 23.02.00) Birojs ir izvirzījis misiju, vīziju un pamatvērtības:

Misija: Novērst vai samazināt fizisko vai juridisko personu darbības nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, rūpniecisko avāriju risku un vides piesārņojumu, veicināt tiesiskumu un nodrošināt sabiedrībai nozīmīgu interešu līdzsvarošanu vides aizsardzības jomā.

Vīzija: Birojs ir maza, bet efektīva tiešās valsts pārvaldes iestāde, kas ir atvērta pakalpojumu pieejamībai, kuri vērsti uz vides ilgtspējīgu attīstību.

Pamatvērtības:

- Atbildība – par risinājumiem, lēmumiem, kļūdām
- Profesionāla un vienota komanda – mācīšanās un mācīšana, labās prakses pārņemšana, augsti profesionālie standarti, komandas darbs
- Efektivitāte – efektīvākā risinājuma meklēšana un izvēle
- Atklāta, sabiedrībai pieejama valsts pārvalde – sabiedrības informēšana un līdzdalības veicināšana

Saskaņā ar Biroja darbības stratēģiju 2020.-2022. gadam Biroja darbības virsmērķis ir nodrošināt valstī ekonomiski efektīvu, pārdomātu un uz risku izvērtējumu balstītu attīstību, līdzsvarojošot intereses un novēršot nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, nostiprinot tiesiskumu un vides demokrātiju, kā arī sekmējot brīvprātīgas uzņēmējdarbības iniciatīvas.

Vides pārraudzības valsts birojs **Biroja darbības pamatfunkcijas:**

1. ietekmes uz vidi novērtēšanas politikas īstenošana;
2. piesārņojuma samazināšanas politikas īstenošana integrētai piesārņojuma novēršanai un kontrolei;
3. rūpniecisko avāriju risku mazināšanas politikas īstenošana;
4. apstrīdēto administratīvo aktu un faktiskās rīcības vides aizsardzības regulējošos normatīvos aktos noteiktos gadījumos un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas politikas īstenošana;
5. vides pārvaldības instrumentu politikas īstenošana ekomarķējuma un vides vadības un audita sistēmas jomā.

1.3. Biroja darbības virzieni

Biroja darbības galvenie virzieni ir pakārtoti budžeta apakšprogrammā noteiktajiem prioritārajiem mērķiem vides aizsardzības politikas īstenošanai, kas atbilst VARAM 2020. - 2022. gada darbības stratēģijā noteiktajam darbības virzienam Nr. 1.4.3. - Dabas kapitāla un klimata ilgtspējīga pārvaldība -, kura mērķis ir nodrošināt labu vides kvalitāti, ierobežojot un novēršot vides piesārņojumu, saglabāt bioloģisko daudzveidību, un veicināt Latvijas virzību uz klimatneitralitāti un pret klimata pārmaiņām noturīgu attīstību.

1. Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana, ietverot:
  - stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma un sabiedrības līdzdalības nodrošinājuma pārraudzību;
  - paredzēto darbību ietekmes uz vidi un ietekmes uz NATURA 2000 novērtējuma un sabiedrības līdzdalības nodrošinājuma pārraudzību;
  - pārrobežu konsultāciju nodrošināšanu ietekmes uz vidi un ietekmes uz NATURA 2000 gadījumos.
2. Vides risku novēršana un kvalitātes nodrošināšana, ietverot:
  - piesārņojuma novēršanas, kontroles un labāko pieejamo tehnisko paņēmieni (turpmāk - LPTP) piemērošanas pārraudzību;
  - rūpniecisko avāriju risku novērtēšanas un riska samazināšanas pasākumu plānošanas pārraudzību;
  - organizāciju reģistrāciju vides vadības un audita sistēmā (turpmāk - EMAS), kā arī procesa koordināciju un pasākumu veikšanu;
  - ES ekomarķējuma piešķiršana produktiem, lai veicinātu videi draudzīgu produktu ražošanu un izplatīšanu, kā arī ekomarķējuma procesa koordināciju un pasākumu veikšanu;
  - iepakojuma ar paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmeni uzraudzību.
3. Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas pilnveidošana, ietverot:
  - VARAM padotības iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktiskās rīcības tiesiskuma pārvērtēšanu;

- pārstāvības nodrošināšanu administratīvās tiesās saistībā ar Biroja izdotajiem lēmumiem par VARAM padotības iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktiskās rīcības tiesiskuma pārvērtēšanu;
- pārstāvības nodrošināšanu administratīvās tiesās saistībā ar ietekmes uz vidi akcepta lēmuma pārsūdzību, ja Birojs pieaicināts Latvijas valsts pusē;
- normatīvajos aktos noteiktās informācijas sagatavošanu un nodrošināšanu sabiedrībai par faktiem un apstākļiem Biroja pamatdarbības jomās un komunikāciju ar sabiedrību kvalitatīvai pilsoniskajai līdzdalībai.

1.4. Biroja struktūra

Biroja struktūra veidota atbilstoši normatīvajos aktos Birojam deleģēto politikas jomu un apakšnozaru funkciju izpildes sadalījumam, nodrošinot efektīvu, kompetentu un koordinētu uzdevumu veikšanu atbilstoši pienākumu specifikai pie racionāla personālrесursu un kvalifikācijas sadalījuma (skatīt 1. attēlu).

1. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra 2021. gada decembrī

1.5. Biroja darbības virzieni un mērķi

1.5.1. Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana

Biroja darbības virziens „*Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana*” mērķis ir panākt vides aizsardzības un saimniecisko interešu līdzsvarotību, sekmēt reģionu ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību un paaugstināt kvalitatīvu pilsonisko līdzdalību valsts attīstībai būtisku lēmumu pieņemšanā.

Vides ietekmes novērtējuma procedūru skalā nodalāms stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk - stratēģiskais ietekmes novērtējums), ietekmes uz vidi sākotnējais

izvērtējums (turpmāk - ietekmes sākotnējais izvērtējums), ietekmes uz vidi novērtējums un ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējums (turpmāk arī – ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums).

Birojs saskaņā ar likumā “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*”, ESPO 1991. gada 25. februāra konvencijā “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā*” un tās protokolā “*Par stratēģisko vides novērtējumu*” noteikto ir valstī noteiktā kompetentā institūcija un nodrošina Latvijas Republikas kā ietekmētās valsts un ietekmes izcelsmes valsts dalību pārrobežu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma un paredzēto darbību pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējumā un konsultācijās.

Virziens ietver uzdevumus ietekmju novērtējumam, tai skaitā pārrobežas stratēģiskā ietekmes novērtējuma un ietekmes uz vidi novērtējuma, un paredzēto darbību ietekmes uz vidi, ietekmes uz NATURA 2000 teritorijām novērtējuma jomā, kā arī uzdevumus sabiedrības līdzdalības nodrošinājumam atbilstoši tālāk raksturotajam. Visi šie novērtējumu veidi ir sabiedrībai atvērtas procedūras saimniecisko un vides interešu līdzsvarošanai, kuru ietvaros tiek apzinātas, novērtētas un sabiedrībā apspriestas paredzēto darbību iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz vidi un rasti risinājumi to novēršanai vai samazināšanai.

Ietekmes novērtēšana ir vides politikas *ex ante* jeb pirms lēmumu pieņemšanas stadijas instruments, caur kuru nodrošināts, ka attīstība un tās plānošana tiek balstīta risku izvērtējumā, kurā savlaicīgi tiek ņemta vērā gan dažādu interešu sadursme, gan iespēja sasniegt attīstības mērķi ekonomiski efektīvā un vides kvalitāti saglabājošā veidā.

Stratēģiskais ietekmes novērtējums ir procedūra, kas piemērojama plānošanas dokumentiem, kuri noteikti likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 4. panta trešajā, ceturtajā un piektajā daļā. Stratēģisko ietekmes novērtējumu veic dokumentiem, kas saistīti ar Eiropas Savienības līdzfinansējuma izmantošanu, un to grozījumiem, ja attiecīgos plānošanas dokumentus saskaņā ar normatīvajiem aktiem vai citiem noteikumiem izstrādā vai pieņem Saeima, Ministru kabinets, pašvaldība, valsts pašvaldību institūcija, cita atvasināta publiska persona vai cits subjekts, kuram deleģēts valsts pārvaldes uzdevums vai valsts īpašuma apsaimniekošana. Stratēģisko ietekmes novērtējumu veic arī plānošanas dokumentiem, ja tie ietver pamatnosacījumus paredzēto darbību īstenošanai un plānošanas dokumentu īstenošana var būtiski ietekmēt vidi.

Stratēģiskā ietekmes novērtējuma mērķis ir integrēt vides aspektus ar iespējamu būtisku vides ietekmi saistītos plānošanas dokumentos, analītiski izvērtējot to mijiedarbību ar ekonomiskiem un sociāliem apstākļiem, kā arī noskaidrojot un ņemot vērā ieinteresēto pušu viedokli. Stratēģisko ietekmes novērtējumu veic vienlaicīgi ar plānošanas dokumenta izstrādi (pirms plānošanas dokumenta apstiprināšanas). Stratēģiskā ietekmes novērtējuma pamatzdevums ir iegūt informāciju par plānošanas dokumenta un tā realizācijas alternatīvu ietekmi uz vidi, paredzot pasākumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai un samazināšanai, kā arī veicināt sabiedrības līdzdalību plānošanas dokumenta izstrādē.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai stratēģiskais ietekmes novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tajā skaitā atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumos Nr. 157 „*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” prasībām. Birojs vērtē plānošanas dokumentu ietekmes uz vidi būtiskumu un lemj par stratēģiskā ietekmes novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu, kā arī sagatavo atzinumus par plānošanas dokumentu stratēģiskā ietekmes novērtējuma vides pārskatiem. Birojs izvērtē vides pārskatu atbilstību normatīvo aktu prasībām, plānošanas dokumentos izraudzīto risinājumu pamatojumu, sabiedriskās apspriešanas atbilstību Ministru kabineta noteiktajai kārtībai un, vai ir izskatīti sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie komentāri un priekšlikumi. Stratēģiskā ietekmes novērtējuma jomā Birojs realizē pārraudzības funkciju caur atzinuma sniegšanu par vides pārskatiem un gadījumā, ja izraudzītais risinājums

nav bijis pietiekami pamatots, atzinumā tiek norādīti iebildumi, savukārt gadījumā, ja vides pārskats neatbilst normatīvo aktu prasībām, vai izraudzītais risinājums būtiski ietekmē cilvēku veselību un vidi, un nav pietiekami pamatots, kā arī, ja nav veiktas atbilstīgas sabiedrības informēšanas un viedokļu izvērtēšanas darbības, - vides pārskats tiek nodots pārstrādāšanai. Birojs nosaka arī plānošanas dokumentu realizācijas ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma monitoringa iesniegšanas termiņus atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

Ietekmes uz vidi novērtējums ir procedūra, kas piemērojama darbībām, kurām piemīt augsts nelabvēlīgas ietekmes uz vidi potenciāls un kuras ir noteiktas likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 4. panta pirmajā daļā (tostarp darbības, kas uzskaitītas šī likuma 1. pielikumā, kā arī darbības, kurām šāds novērtējums ir nepieciešams saskaņā ar ietekmes sākotnējā izvērtējuma rezultātiem). Ietekmes uz vidi novērtējuma pamatuzdevumi ir apzināt iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz vidi, rast risinājumus to novēršanai, iesaistīt sabiedrību darbības iespējamo ietekmju novērtēšanā, apspriešanās un lēmuma par darbības realizāciju pieņemšanā.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai ietekmes uz vidi novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tajā skaitā atbilstoši Ministru kabineta 2015. gada 13. janvāra noteikumos Nr. 18 „*Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību*” prasībām, kā arī, lai sabiedrība un lēmuma pieņēmēji iegūtu korektu un reprezentatīvu informāciju par prognozējamo negatīvo ietekmi uz vidi, nepieciešamajiem pasākumiem tās novēršanai vai samazināšanai, kā arī par ietekmes uz vidi novērtējuma procesa gaitu un sabiedrības attieksmi pret projekta realizāciju.

Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras ietvaros Birojs pieņem lēmumus par par ietekmes uz vidi novērtējumu veikšanu, ja darbības saistītas ar likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 1. pielikuma darbībām, izdod programmas ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanai, vērtē paredzēto darbību ziņojumus ietekmes uz vidi aspektā, pārrauga sabiedriskās apspriešanas procesu, tai skaitā izskata sūdzības par iespējamiem sabiedrības līdzdalības pārkāpumiem un iespējamiem vides informācijas sniegšanas pārkāpumiem, nepieciešamības gadījumā informē pašvaldības, valsts iestādes, zinātniskās pētniecības iestādes un nevalstiskās organizācijas, pieaicina nepieciešamos ekspertus, lai nodrošinātu vērtējuma profesionalitāti, kā arī ņem vērā sabiedrības ierosinājumus un atsauksmes. Ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātā tiek izdoti atzinumi, kuros iestrādāti nosacījumi, ar kādiem paredzētā darbība ir īstenojama vai nav pieļaujama katrā konkrētajā vietā.

Ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums ir procedūra, kas piemērojama paredzētajām darbībām, kurām var būt nelabvēlīga ietekme uz NATURA 2000 teritoriju, ņemot vērā likuma “*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” 43. panta piektās daļas nosacījumu, ka pieļaujams īstenot tikai tādas paredzētās darbības un apstiprināt tikai tādas plānošanas dokumentus, kam nav nelabvēlīga ietekme uz attiecīgās teritorijas ekoloģiskajām funkcijām, integritāti un tie nav pretrunā ar teritorijas aizsardzības mērķiem. Ietekmju novērtējuma pamatuzdevums ir apzināt iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, tās ekoloģiskajām funkcijām un integritāti, novērtēt iespējamo ietekmju būtiskumu un nepieciešamību izstrādāt kompensējošus pasākumus, kā arī iesaistīt sabiedrību darbības iespējamo ietekmju novērtēšanā, apspriešanās un lēmuma par darbības realizāciju pieņemšanā.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tai skaitā atbilstoši Ministru kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumu Nr. 300 „*Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000)*” prasībām. Birojs pārrauga, lai netiktu pieļauta nozīmīgu dabas vērtību degradācija, kā arī, lai sabiedrība un lēmuma pieņēmēji iegūtu korektu un reprezentatīvu informāciju par prognozējamo negatīvo ietekmi uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, nepieciešamajiem pasākumiem tās novēršanai vai samazināšanai, kompensējošajiem pasākumiem, kā arī Ministru kabineta un Eiropas

Komisijas informēšanu par paredzētajām darbībām, kas var atstāt būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz NATURA 2000 teritoriju.

Ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma procedūras ietvaros Birojs izstrādā nosacījumus novērtējuma veikšanai, pārrauga sabiedriskās apspriešanas procesu, tai skaitā izskata sūdzības par iespējamiem sabiedrības līdzdalības pārkāpumiem un iespējamiem vides informācijas sniegšanas pārkāpumiem, sagatavo un sniedz atzinumus par novērtējuma ziņojumiem, kā arī normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un kārtībā sagatavo informatīvu ziņojumu Ministru kabinetam un nosūta ziņojumu Eiropas Komisijai.

1.5.2. Vides risku novēršana un kvalitātes nodrošināšana

Biroja darbības virziena „*Vides risku novēršana un kvalitātes nodrošināšana*” mērķis ir novērst lielas rūpnieciskas avārijas (negadījumus), kurās iesaistītas bīstamas vielas, kā arī mazināt šādu avāriju seku ietekmi uz cilvēkiem un vidi, nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot drošā un tīrā vidē, palīdzēt lēmuma pieņēmējiem izvēlēties piemērotākos un ilgtspējīgākos risinājumus attīstībai un tās plānošanai, kā arī veicināt sabiedrības pāreju uz ilgtspējīgas ražošanas un patēriņa modeli.

Virziens ietver uzdevumus rūpniecisko avāriju risku mazināšanas, piesārņojuma novērtēšanas un kontroles, vides vadības un audita sistēmas (EMAS) un ES ekomarķējuma piešķiršanas, kā arī iepakojuma ar paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmeni uzraudzības jomā atbilstoši tālāk raksturotajam.

Rūpniecisko avāriju riska mazināšana. Lai nepieļautu vai samazinātu kaitējumu, ko rūpniecisko avāriju rezultātā ķīmiskās vielas tām piemītošo īpašību dēļ var nodarīt videi, cilvēku veselībai un īpašumam, Latvijā ir ieviests rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas un samazināšanas pasākumu komplekss atbilstoši Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumiem Nr. 131 “*Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi*”. Rūpnieciskās darbības objektā, kurā tiek uzglabāts nozīmīgs bīstamo vielu daudzums, obligāti izstrādājama rūpniecisko avāriju novēršanas programma vai drošības pārskats un veicami rūpniecisko avāriju riska novēršanas vai samazināšanas pasākumi.

Katra iesniegtā dokumenta atbilstību un pietiekamību novērtē Biroja izveidotā rūpniecisko avāriju riska izvērtējuma komisija, kurā tiek iesaistīti valsts iestāžu (Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, VARAM, Veselības ministrijas, Valsts darba inspekcijas, Patērētāju tiesību aizsardzības centra un Valsts vides dienesta (turpmāk – Dienests)), kā arī attiecīgo pašvaldību pārstāvji. Komisijas personālo sastāvu apstiprina katra iesniegtā dokumenta izskatīšanai, nepieciešamības gadījumos tiek pieaicināti atbilstoši speciālisti – eksperti. Galvenā uzmanība tiek pievērsta tam, lai adekvāti tiktu novērtēts esošais stāvoklis un rūpniecisko avāriju risks objektos, kā arī izstrādāti un realizēti konkrētajam stāvoklim atbilstoši rūpniecisko avāriju riska novēršanas vai samazināšanas pasākumi. Birojs sadarbībā ar citām rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas jomā iesaistītajām iestādēm lielu uzmanību pievērš objektu speciālistu informēšanai un izglītošanai riska vadības jautājumos.

Piesārņojuma novērtēšana un kontrole. Piesārņojuma integrētās novēršanas un kontroles sistēmas mērķis ir novērst vai samazināt ietekmi uz vidi, kas rodas lielāko rūpniecības uzņēmumu darbības rezultātā. Tās uzdevums ir samazināt un ierobežot gaisa, ūdens un augsnes piesārņojumu, nodrošināt dabas resursu un enerģijas racionālu izmantošanu, samazināt atkritumu daudzumu. Saskaņā ar likumā “*Par piesārņojumu*” noteikto Birojs piedalās A un B kategorijas atļauju piesārņojošas darbības uzraudzības procesā atbilstoši likumā “*Par piesārņojumu*” noteiktajam deleģējumam. Biroja uzdevumi šajā jomā ir:

- izskatīt iesniegumus par Dienesta lēmumiem, kas attiecas uz atļauju izsniegšanu un atļauju nosacījumiem, piesārņoto vai potenciāli piesārņoto vietu izpēti, sanāciju un izpētes vai sanācijas izdevumu segšanu vai sadalījumu;
- saskaņojot ar VARAM, informēt citas valstis par iesniegumu atļaujas saņemšanai gadījumos, kad iespējama piesārņojuma pārrobežu pārnese;
- ievietot un atjaunot Biroja interneta tīmekļvietnē Eiropas Komisijas publicētos labāko pieejamo tehnisko paņēmieni vadlīniju dokumentus vai starptautisko organizāciju publicēto informāciju par labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem attiecīgajā jomā, secinājumus par labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem, informē par tiem Dienestu, kā arī konsultē šajā jautājumā operatorus;
- izveidot, uzturēt un atjaunot informāciju par izsniegtajām atļaujām.

Biroja galvenā uzmanība šajā jomā tiek pievērsta informācijas par LPTP apzināšanai un izplatīšanai, kā arī sadarbības sistēmas ar Dienestu un komercsabiedrībām izveidei un pilnveidošanai, nodrošinot vienotu pieeju atļauju sagatavošanai un nepieciešamās informācijas pieejamības nodrošināšanai. Birojs nodrošina sabiedrības iespēju apstrīdēt Dienestu izdotos lēmumus, kas attiecas uz atļauju izsniegšanu un atļauju nosacījumiem, iekārtas apturēšanu, piesārņoto vai potenciāli piesārņoto vietu izpēti, sanāciju un izpētes vai sanācijas izdevumu segšanu vai sadalījumu, un iespēju vērsties tiesās saistībā ar vides jautājumiem.

Vides vadības un audita sistēma jeb EMAS ir brīvprātīgs instruments ES dalībvalstu uzņēmumiem, kuri, ieviešot videi draudzīgas darbības modeli, ilgtermiņā pievērš uzmanību tādiem aspektiem kā uzņēmuma radītās piesārņojuma slodzes mazināšana, racionāla dabas resursu izmantošana un vides izglītība. Publisko vai privāto tiesību subjekts, kas ievieš vides vadības un audita sistēmu, apņemas izpildīt vides normatīvo aktu prasības, pastāvīgi uzlabot savu veikumu vides jomā un sniegt sabiedrībai informāciju par radīto ietekmi uz vidi. Rūpējoties par ietekmes uz vidi samazināšanu, uzņēmums gūst gan materiālu labumu no finanšu līdzekļu ekonomijas, lietderīgāk izmantojot resursus, tajā skaitā ūdeni un enerģiju, samazinot atkritumu daudzumu, kā arī gūst pozitīvāku tēlu sabiedrībā. Turklāt EMAS veicina uzņēmuma darbinieku līdzdalību, tādējādi aktīvi veidojot darbinieku vides apziņu.

Biroja galvenie uzdevumi šajā jomā ir EMAS koordinēšana un pārraudzība valstī atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas EK Nr. 1221/2009 "*Par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS), kā arī par Regulas (EK) Nr. 761/2001 un Komisijas Lēmumu 2001/681/EK un 2006/193/EK atcelšanu*" prasībām, nodrošinot reģistrāciju, reģistrēto organizāciju uzraudzību, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu kompleksa realizāciju.

Eiropas Savienības ekomarķējums. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu EK Nr. 66/2010 "*Par ES Ekomarķējumu*" (turpmāk – Ekomarķējuma regula) Eiropas Savienības ekomarķējums ir viens no brīvprātīgajiem vides politikas instrumentiem organizāciju ilgtspējīgai attīstībai. ES ekomarķējuma sistēma tika izveidota 1992. gadā un pašlaik tā ir visu ES dalībvalstu teritoriju aptveroša programma, kas apliecina preču un pakalpojumu atbilstību noteiktiem vides standartiem. ES ekomarķējuma pamatā ir preventīva organizāciju radītās tiešās un netiešās ietekmes mazināšana, veicinot videi draudzīgu patēriņu. Sistēmas mērķis ir sekmēt un stimulēt tādu preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, kuru ietekme uz vidi visos to dzīves cikla posmos ir samazināta līdz minimumam, kā arī stimulēt plašākā sabiedrībā vides apziņu un videi draudzīgas rīcības modeli caur atbildīgu iepirkumu.

Eiropas Savienības ekomarķējumu var piešķirt gan precēm, gan pakalpojumiem, ja pretendents atbilst Regulas un attiecīgās preču/pakalpojumu grupas kritērijiem. Biroja galvenie uzdevumi šajā jomā ir ekomarķējuma sistēmas koordinēšana un pārraudzība valstī, nodrošinot

markējuma piešķiršanu, ražotāju uzraudzību, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu kompleksa realizāciju.

Iepakojuma ar paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmeni uzraudzība. Latvijas vides aizsardzības politikas mērķis iepakojuma jomā ir nodrošināt iepakojuma ražošanas attīstību, progresīvu iepakojuma tehnoloģiju ieviešanu un racionālas izlietojuma iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas izveidi valstī, kā arī nodrošināt brīvprātīgas vienošanās principu ieviešanu izlietojuma iepakojuma apsaimniekošanā, jo tas ļauj samazināt izlietojuma iepakojuma nelabvēlīgo ietekmi uz vidi, sekmēt iepakojuma atkārtotu lietošanu, veicināt iepakojuma materiālietilpības samazināšanu un izlietojuma iepakojuma reģenerāciju.

Biroja uzdevumi iepakojuma apsaimniekošanas jomā ir saistīti ar Ministru kabineta 2010. gada 19. oktobra noteikumu Nr. 983 "Noteikumi par izlietojuma iepakojuma reģenerācijas procentuālo apjomu, reģistrēšanas un ziņojumu sniegšanas kārtību un iepakojuma definīcijas kritēriju piemērošanas piemēriem" 22., 26., un 28. punktā noteikto uzdevumu realizāciju attiecībā uz iepakojumu, kuram ir paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmenis. Stikla iepakojuma un iepakojuma materiālu ražotājiem jāsniedz Birojam attiecīgi paziņojumi, tostarp par smago metālu saturu iepakojumā un normas pārsniegšanas iespējamiem iemesliem. Ražotājiem jāsniedz Birojam paziņojumi par iepriekšējā gadā tirgū laistajām un no tirgus izņemtajām plastmasas kastēm vai paletēm ar paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmeni.

1.5.3. Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas izveidošana

Biroja darbības virziens „*Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas izveidošana*” mērķis ir nostiprināt tiesiskumu, harmonizētu normatīvo aktu piemērošanu un efektīvu pilsonisko līdzdalību ar vides aizsardzību saistītos jautājumos.

Virziens ietver uzdevumus VARAM iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktiskās rīcības tiesiskuma pārskatīšanas un pārstāvības administratīvajās tiesās nodrošināšanu normatīvajos aktos noteiktajās jomās, kā arī uzdevumus komunikācijas ar sabiedrību un vides izplatīšanas jomās atbilstoši tālāk raksturotajam.

Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšanas mērķis ir nodrošināt tiesību normu precīzu un efektīvu piemērošanu publiski tiesiskajās attiecībās, kā arī nodrošināt demokrātiskas valsts pamatprincipu ievērošanu attiecībās starp valsts iestādēm un privātpersonām. Vides aizsardzības sistēmā ir izveidota kārtība, kādā Latvijas iedzīvotājiem ir tiesības vērsties ar iesniegumiem, kuros ietverti lūgumi, sūdzības vai iebildumi par citu vides sistēmas iestāžu izdotiem administratīvajiem aktiem vai faktisko rīcību, kā arī sabiedrības līdzdalības tiesībām un tiesībām uz vides informāciju pārkāpumiem, lai tie tiktu pakļauti neatkarīgai un objektīvai izmeklēšanai.

Vairākos normatīvos aktos Birojam deleģētas augstākās iestādes funkcijas Administratīvā procesa likuma izpratnē iepriekš minētā mērķa sasniegšanai. Birojā ir tiesības vērsties ikvienai fiziskajai un juridiskajai personai, kā arī personu apvienībām ar iesniegumiem vai sūdzībām un saņemt atbildi pēc būtības. Birojam deleģētās funkcijas apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas jomā ir sākotnējās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības, kā arī lēmuma sagatavošana par apstrīdēto administratīvo aktu vai faktisko rīcību vai sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā. Gadījumos, kad par Biroja pieņemtajiem lēmumiem tiek iesniegti pieteikumi administratīvajās tiesās, Birojs sagatavo rakstveida paskaidrojumus un nodrošina pārstāvniecību visās administratīvajās tiesas instancēs.

Vides informācijas sagatavošanas, izplatīšanas un sabiedrības izpratnes palielināšanas par vides jautājumiem mērķis ir vides informācijas sagatavošana un izplatīšana atbilstoši likumam „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, likumam „Par piesārņojumu”, Iepakojuma likumam, Vides aizsardzības likumam un Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumiem Nr. 131 „Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi”, kā arī Orhūsas konvencijai.

2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Birojs savas funkcijas veic VARAM budžeta programmas “*Vides politikas īstenošana*” apakšprogrammas “*Vides pārraudzības valsts birojs*” (kods 23.02.00) ietvarā un savu darbību nodrošina no valsts budžeta līdzekļiem. Minēto apakšprogrammu īsteno viena valsts pārvaldes institūcija – Birojs. Valsts piešķirtais finansējums Biroja funkciju un pienākumu izpildei 2021. gadā, kā arī tā izlietojums Biroja darbības nodrošināšanai atspoguļots šī pārskata 1.tabulā.

1. tabula

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums, *euro*

	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	485 457	523 327	504 315
1.1.	Dotācijas	478 725	499 280	499 280
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	6 732	24 047	5 035
2.	Izdevumi (kopā)	485 438	523 327	504 086
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	480 346	518 779	499 766
2.1.1.	Kārtējie izdevumi	480 346	518 779	499 766
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	5 092	4 548	4 320

2.2. Pārskata gada darbības rezultāti atbilstoši funkciju sadalījumam un to izpilde

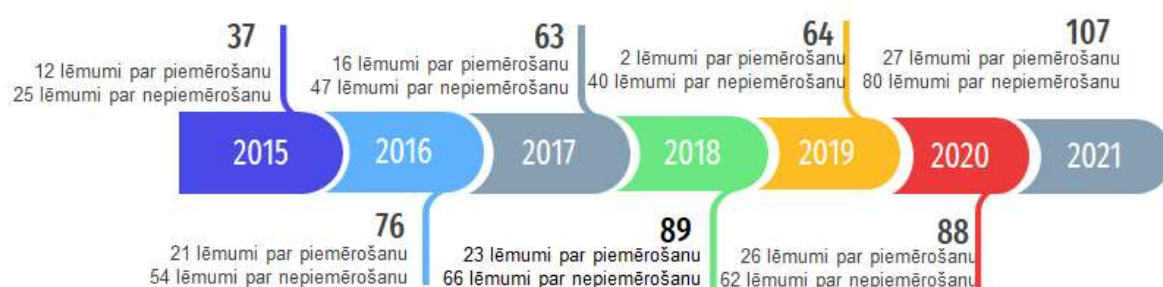
Birojs kā publiskās pārvaldes iestāde savā darbā kā prioritāti ir izvirzījis kvalitatīvu, efektīvu un savlaicīgu funkciju izpildi. Arī 2021. gadā Birojs ar lielu pašatdevi ir turpinājis darbu pie deleģēto funkciju izpildes un mērķu sasniegšanas. Birojā arvien skaudrāk izjūtams atbilstošas kvalifikācijas jaunu darbinieku trūkums, jo atalgojums neatbilst darbinieku izvirzāmajām prasībām, darba apjomam (darbinieku slodze ir nesamērīgi liela) un darba sarežģītības pakāpei. Risināmie jautājumi ar katru gadu kļūst sarežģītāki, jo arī vides aizsardzības jomā tiek meklēti jauni risinājumi gan tehniskiem, gan vides pārvaldības izaicinājumiem.

2.2.1. Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums

Pārskata periodā Birojs turpināja darbu pie stratēģiskā ietekmes novērtējuma pārraudzības, kā arī strādāja pie stratēģiskā ietekmes novērtējuma kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas. 2021. gadā kopumā izvērtēti 107 plānošanas dokumentu izstrādātāju iesniegumi (25 gadījumos pieprasīta papildu informācija), sagatavoti un pieņemti lēmumi par stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu (salīdzinājumā ar 2020.gadu, izdots par 19 lēmumiem vairāk) (skatīt 2. attēlu):

- 27 gadījumos pieņemti lēmumi par stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras piemērošanu;
- 80 gadījumos pieņemti lēmumi par stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras nepiemērošanu.

2. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā izdoto lēmumu statistika

Šajā gadā Birojā iesniegti iesniegumi lēmuma pieņemšanai par stratēģiskā ietekmes novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu galvenokārt pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem (teritoriju plānojumiem, lokālplānojumiem, detālplānojumiem, attīstības programmām un ilgtspējīgas attīstības stratēģijām). Iepriekšējā plānošanas perioda beigās un Valsts Administratīvi teritoriālā reforma bija noteicošais tam, ka strauji pieaudzis arī valsts politikas plānošanas dokumentu skaits, kam 2021. gadā uzsākts (arī pabeigts) stratēģiskais ietekmes novērtējums, kā arī pašvaldību attīstības programmām un ilgtspējīgas attīstības stratēģijām.

Pārskata periodā sagatavoti atzinumi par 13 vides pārskatiem (skatīt 3. attēlu), no kuriem 5 ir par pašvaldību teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem, bet 5 – par valsts politikas plānošanas dokumentiem (salīdzinājumā ar 2020. gadu, izdots par 11 atzinumiem mazāk). Pārskata periodā Birojs izdevis atzinumu par vides pārskatiem, kas sagatavoti par Transporta attīstības pamatnostādņu 2021. – 2027. gadam vides pārskatu, par Darbības programmas Latvijai 2021. – 2027. gadam vides pārskatu, par Eiropas Savienības atveseļošanas un noturības mehānisma plāna Latvija vides pārskatu, par Centrālā Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmas 2021. – 2027. gadam vides pārskatu, par Vides politikas pamatnostādņu 2021. – 2027. gadam vides pārskatu.

3. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā izdoto atzinumu par plānošanas dokumentiem un vides pārskatiem statistika

No 107 lēmumiem par stratēģiskā ietekmes novērtējuma piemērošanu / nepiemērošanu, 48 lēmumi tika pieņemti par dažāda veida lokālplānojumiem un 36 lēmumi par ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmām. No 13 atzinumiem, kas izdoti 2021. gadā, 3 atzinumi tika izdoti par lokālplānojumiem un detālplānojumu, kā arī 5 atzinumi – par attīstības programmām. Minētais atspoguļo aktuālu tendenci pašvaldību teritorijas plānojumos veikt grozījumus, izstrādājot atsevišķām teritorijas vienībām lokālplānojumus, kas ir instruments teritoriju attīstības plānošanā, bet kurš var ietvert risku izjaukt teritoriālās plānošanas vienotību.

Pārskata periodā Birojs turpināja darbu arī pie stratēģiskā ietekmes novērtējuma kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas, kas ietver darbu gan ar plānošanas dokumentu, gan vides pārskatu izstrādātājiem, kā arī institūcijām, sabiedrību un nevalstiskajām organizācijām. Individuāli konsultētas ministrijas, pašvaldības, konsultāciju firmas par stratēģiskā ietekmes novērtējuma metodēm un vides pārskata sagatavošanu, kā arī informēti iedzīvotāji par stratēģiskā ietekmes novērtējuma būtību un viņu iespējām piedalīties vides jautājumu risināšanā gan reģionālā līmenī, gan valstī kopumā.

Pārskata periodā kopumā vides pārskatu kvalitāte ir labā līmenī, tomēr nepietiekoši tiek izmantota analītiska pieeja stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējumā, nesasaistot esošās situācijas vērtējumu ar plānošanas dokumentā no jauna plānotajām darbībām, kā arī daudzviet vienkāršoti attiecoties pret iespējamo plānošanas risinājumu alternatīvām. Līdz ar to netiek pilnībā izmantotas stratēģiskā novērtējuma sniegtās iespējas, analizējot būtiskās ietekmes uz vidi un rodot atbilstošus risinājumus plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmes uz vidi mazināšanai.

Risinājumu meklēšana un atrašana ir lielā mērā saistīta arī ar plānošanas dokumenta izstrādātāja ieinteresētību un vēlēšanos integrēt lēmumu pieņemšanā vides apsvērumus, bet bez tās iespējams nodrošināt tikai formālu atbilstību saistošajām prasībām vides jomā.

Birojs uzteic vides un veselības institūciju ieguldījumu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procesa virzībā, piedaloties konsultāciju procesā un atzinumu sagatavošanā. Būtiska loma ir arī nevalstiskām organizācijām un aktīvai sabiedrības līdzdalībai. Speciālistu, sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvju izteiktie konstruktīvie priekšlikumi var palīdzēt plānošanas dokumentu izstrādātājiem atrast videi draudzīgākus un līdz ar to arī ilgtspējīgākus attīstības risinājumus, tāpēc Birojs aicina izteikt savus priekšlikumus savlaicīgi, ievērojot sabiedriskās apspriešanas izsludinātos termiņus, lai plānošanas dokumenta izstrādātājs tos varētu apkopot, veikt nepieciešamās izmaiņas vai sniegt savus skaidrojumus.

Pārskata periodā Birojs ir apkopojis iesniegtos 6 monitoringa ziņojumus un nosūtījis tos VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa jēga ir konstatēt plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, vides pārskatā iepriekš neparedzētu ietekmi uz vidi, kā arī, ja nepieciešams, izdarītu grozījumus

plānošanas dokumentā. Tomēr šī nosacījuma izpildē atzīmējama iesniegto monitoringa ziņojumu atšķirīgā kvalitāte un izpildījums – atsevišķi plānošanas dokumentu izstrādātāji veikuši detalizētu izvērtējumu, piesaistot arī ekspertus, citā gadījumā sagatavota formāla informācija. Biroja tīmekļvietnē ir ievietots Biroja darbinieku sagatavots metodiskais materiāls monitoringa veikšanai un monitoringa ziņojuma sagatavošanai, kam ir izpratni veicinošs raksturs.

2021. gadā Birojs nodrošinājis arī 12 pārrobežu konsultācijas un informācijas pieejamību Biroja tīmekļvietnē par pārrobežu konsultāciju procesu, piemēram par Zviedrijas jūras pasākumu programmas izstrādes rezultātiem, Somijas jūras pasākumu programmu 2022.-2027. gadam izstrādes rezultātiem, Vācijas Federatīvās Republikas jūras telpisko plānojumu Ziemeļjūras un Baltijas jūras Vācijas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma rezultātiem, Igaunijas Republikas jūras telpisko plānojumu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma rezultātiem, Lietuvas Republikas Inženiertehniskās infrastruktūras attīstības plānu, kas paredzēts atjaunojamās enerģijas attīstībai stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma uzsākšanu u.c.

Informācija par Biroja lēmumiem, atzinumiem, pārrobežu konsultācijām un citām darbības jomas aktualitātēm ievietota Biroja interneta tīmekļvietnē (www.vpvb.gov.lv), sadaļā Aktuāli (Jaunumi - Sabiedrības līdzdalība - Darbības jomas (Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums un Pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējums)).

2.2.2. Ietekmes uz vidi novērtējums un NATURA 2000 teritoriju novērtējums

2021. gadā vērojama tendence palielināties attīstības projektu skaitam, kas saistīti ar klimata un enerģētikas sektoru – tiek plānoti gan sauszemes, gan tā saucamie atkrastes jeb jūras vēja parki, tiek plānotas arī lielāku parametru vēja elektrostacijas. Vēja elektrostaciju parki tiek plānoti ne tikai Latvijas teritorijā, bet arī citu valstu teritorijās ar iespējamu ietekmi uz Latvijas teritoriju, tādēļ nozīmīgi ir nodrošināt Latvijas interešu pārstāvību pārrobežu ietekmes uz vidi konsultāciju procesā. Novērojams, ka arvien biežāk ir paredzētās darbības, kuru ietekmes sabiedriskajā apspriešanā viedokli izsaka un piedalās liels cilvēku skaits, kas vērtējams pozitīvi, jo sabiedrības līdzdalība ir nozīmīgs procedūras elements, tomēr rada izaicinājumus gala lēmumu pieņēmējiem, jo sabiedrības nostāja, lielākoties, ir pilnībā pret projektu īstenošanu un nav vērsta uz kompromisu.

Kopumā 2021. gadā tika izvērtēti 32 ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumi, tā rezultātā atbilstoši likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 20. panta desmitajai daļai izdoti 12 atzinumi par ziņojumiem (salīdzinājumam ar 2020. gadu, kurā izdoti tikai 4 atzinumi, 2021. gadā izdots par 8 atzinumiem par ziņojumiem vairāk nekā 2020. gadā) (skatīt 4. attēlu), 13 ziņojumi nodoti papildināšanai (likuma 20. panta trešā daļa), 6 ziņojumi nodoti pārstrādei (likuma 20. panta ceturta daļa) un izdots viens lēmums par ietekmes uz vidi novērtējuma pārtraukšanu (likuma 14.¹ panta piektā daļa). 2021. gadā tika izdoti 10 atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējumiem derīgo izrakteņu ieguvei (smilts, smilts-grants, kūdras, dolomīta ieguvei), kā arī transporta pārvada (tilta) izbūvei pār Lielupi un Driksas upi Jelgavas pilsētā un vēja elektrostaciju parka “*Laflora*” būvniecībai Jelgavas novada Līvberzes pagastā.

4. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja izdoto atzinumu par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumiem statistika

2021. gadā tika uzsākta viena ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma procedūra – derīgo izrakteņu (smilts) ieguvei Valgundes pagastā, Jelgavas novadā ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) - dabas liegumu “*Babītes ezers*” novērtējumam -, kurai izdoti nosacījumi ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma veikšanai, bet netika izdots neviens atzinums par ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma ziņojumu (salīdzinājumam: 2020. gadā izdots 1 atzinums, 2019. gadā arī nav izdots neviens atzinums, 2018. gadā izdoti 2 atzinumi, 2017. gadā izdoti 2 atzinumi, 2016. gadā izdoti 3 atzinumi, 2015. gadā izdots 1 atzinums) (skatīt 5. attēlu).

5. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja izdoto atzinumu par ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma ziņojumiem statistika

Ņemot vērā izvērtēto ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu skaitu un izdoto atzinumu skaitu, var izdarīt secinājumu, ka nereti ziņojumu kvalitāte nav pietiekama, vai veiktais ietekmes novērtējums neatbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, piemēram, vides trokšņa novērtējums tiek veikts, neievērojot normatīvajos aktos noteiktās vērtēšanas metodes, lai gan prasības ir papildus norādītas un skaidrotas arī Biroja izsniegtajā ietekmes uz vidi novērtējuma programmā. Šādos gadījumos – visi procesa dalībnieki, tostarp darbību ierosinātāji un ziņojuma izstrādātāji, sabiedrība, vides aizsardzības, veselības, kā arī citu nozaru institūcijas veikušas lielu darbu, izmantojot savus ierobežotos resursus (cilvēkresursus, laika resursus, finanšu resursus). Šādos gadījumos ietekmes uz vidi novērtējums ieilgst (pagarinās), par ko Birojam nereti tiek pārmests. Biroja ieskatā ietekmes uz vidi novērtējuma rezultāts galvenokārt ir atkarīgs no paredzētās darbības ierosinātāja ieinteresētības, ieguldījuma un spējas kvalitatīvi un atbilstoši izvirzītajām prasībām sagatavot ziņojumu, spējas korektā, reprezentatīvā un saprotamā veidā komunicēt ar iesaistīto sabiedrību.

Ietekmes novērtējuma procesā dažādu interešu sadursme ir neizbēgama, - galvenokārt tās izgaismojas starp dabas aizsardzības interesēm un ietekmi uz īpašumiem, apdzīvotām teritorijām. Visi interešu veidi ir vienlīdz nozīmīgi un tas, kuru interešu aizsardzībai katrā konkrētajā situācijā ir dodama priekšroka, izriet no sarežģīta izsvērums, kurā jāņem vērā gan

privātpersonu individuālās, gan būtiskas sabiedrības intereses. Būtiska loma visu minēto jautājumu ievērtēšanā ir arī nevalstisko organizāciju un sabiedrības līdzdalībai.

Attiecībā uz jaunām paredzētām darbībām, kurām piemērojama un uzsākama ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, 2021. gadā Birojs ir pieņēmis 24 lēmumus un izstrādājis un izdevis 14 programmas paredzētajām darbībām.

Ievērojot likuma „*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” un 1991. gada 25. februāra Espo Konvencijas par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā nosacījumus, Birojs, pildot kompetentās institūcijas funkcijas, ir nosūtījis paziņojumus, izvērtējis un sniedzis atbildes, kā arī pildījis citus darbus -, pārstāvot Latviju kā iespējami ietekmēto valsti, kuras teritoriju var ietekmēt paredzētās darbības ārpus Latvijas jurisdikcijā esošas teritorijas.

Pārskata periodā notikusi informācijas apmaiņa arī par 5 pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējumu projektiem, piemēram, Pedeli I un Pedeli II upes baseina padziļināšanas (bagarēšanas) darbiem Valgas pilsētā, Igaunijas Republikā, nodrošināta sabiedriskā apspriešana un sabiedrības informēšana saistībā ar pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējumu Ignalinas atomelektrostacijas A-2 un V-2 bloku demontāžai un dekontaminācijai, “*Saare Wind Energy*” OŪ jūras vēja parka izbūvei Baltijas jūrā Igaunijas Republikas teritoriālajos ūdeņos, diviem atkrastes vēja elektrostaciju parkiem “*Dyning*” and “*Kultje*” Baltijas jūrā, Zviedrijas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā u.c.

Informācija par Biroja lēmumiem, atzinumiem, pārrobežu konsultācijām un citām darbības jomas aktualitātēm ievietota Biroja tīmekļvietnē (vpvb.gov.lv), sadaļā Aktuāli (Jaunumi - Sabiedrības līdzdalība - Darbības jomas (Ietekmes uz vidi novērtējums un Pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējums)).

2.2.3. Piesārņojuma integrēta novērtēšana un kontrole

Pārskata gadā Birojs ir turpinājis darbu pie uzdevumu pildīšanas saistībā ar likuma “*Par piesārņojumu*” nosacījumiem. Birojs būtiski ir uzlabojis informāciju un tās pieejamību par LPTP, kā arī 2021. gada 2. jūlijā noslēdzis ar Dienestu sadarbības līgumu par likuma “*Par piesārņojumu*” 48. panta 4. punkta efektīvāku izpildi, ņemot vērā Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54. panta pirmo un piekto daļu, un 61. pantu, kā rezultātā noslēgta vienošanās par to, ka Birojs savā tīmekļvietnē publicē aktīvu saiti uz Dienesta tīmekļvietni <https://registri.vvd.gov.lv/izsniegtas-atlaujas-un-licences/a-un-b-atlaujas/>, kurā Dienests uztur un atjauno publiski pieejamu A un B kategorijas piesārņojošo darbību atļauju reģistru, kas bez maksas ir pieejams jebkurai personai.

Biroja tīmekļvietnes sadaļā Noderīgi publicēta informācija par Eiropas Komisijas apstiprinātajiem nozaru LPTP vadlīniju dokumentiem.

2.2.4. Rūpniecisko avāriju riska novērtēšana

Pārskata periodā Birojā turpinājās rūpniecisko avāriju riska novērtēšana saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. 2021. gadā tika izveidotas Riska izvērtējuma komisijas 28 uzņēmumu iesniegtās dokumentācijas izvērtēšanai, kā arī organizēts un vadīts šo komisiju darbs (skatīt 6. attēlu).

6 .attēls. Vides pārraudzības valsts biroja pieņemto lēmumu par objektiem, kuriem jāizstrādā rūpniecisko avāriju novēršanas programma, un objekti, kuriem jāizstrādā drošības pārskats, skaits

Lai uzlabotu rūpniecisko avāriju riska izvērtēšanas procedūru, intensīvi turpinājās iepriekšējā gadā uzsāktais darbs pie atbilstošu ekspertu apzināšanas un dokumentu kvalitātes pilnveidošanas. Pārskata gadā Birojā saņemtas un kopsummā izvērtētas 25 rūpniecisko avāriju novēršanas programmas un drošības pārskati, tajā skaitā arī papildinājumu un grozījumu esošajās programmās un pārskatos atbilstība Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumu Nr. 131 „*Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi*” prasībām. Tā rezultātā izdoti atbilstoši atzinumi par rūpniecisko avāriju novēršanas programmām un drošības pārskatiem, ietverot tajos norādījumus par papildu pasākumiem, kas uzņēmumu atbildīgajām personām jāveic, lai samazinātu rūpniecisko avāriju draudus un palielinātu vides un cilvēku drošību. Pašlaik lielākā daļa rūpniecisko avāriju riska novēršanas dokumentāciju novērtējumu tiek regulāri aktualizēti, tādējādi izpildot Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Direktīvas 2012/18/ES par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību, ar kuru groza un vēlāk atceļ Padomes Direktīvu 96/82/EK (turpmāk – Direktīva - 2012/18/ES), prasības.

Saskaņā ar objektu atbildīgo personu un Dienesta sniegto informāciju izveidots un regulāri aktualizēts to objektu saraksts, kuriem Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumu Nr. 131 „*Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi*” noteiktajā kārtībā un termiņos Birojā iesniedzamas rūpniecisko avāriju novēršanas programmas vai drošības pārskati. Šis saraksts ievietots Biroja tīmekļvietnē (www.vpvb.gov.lv) sadaļā Darbības jomas – Rūpniecisko avāriju riska novērtējums

Pārskata periodā nodrošināta arī informācijas sniegšana Eiropas Komisijas datubāzē par objektiem, uz kuriem attiecas Direktīvas 2012/18/ES prasības – saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumu Nr. 131 “*Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi*” 108. punkta prasībām. Nodrošināta arī informācijas sniegšana Inspire datubāzē par objektiem, uz kuriem attiecas šī Direktīva 2012/18/ES.

Nodrošināta Latvijas pārstāvja deleģēšana darbībai konvencijas par rūpniecisko avāriju pārrobežu iedarbību darba grupā un dalība ekspertu sanāksmē un seminārā par pārrobežu iedarbības riskiem, kā arī dalība Direktīvas 2012/18/ES dalībvalstu sanāksmē.

2021. gadā sadarbībā ar Biedrību “*Latvijas Vides pārvaldības asociācija*” pabeigta projektu “*Drošības pārvaldības sistēmas dokumentācijas sagatavošanas un izvērtēšanas procesa pilnveidošana*” īstenošana. Projekts tika īstenots Valsts budžeta programmas 21.00.00 “*Vides aizsardzības fonds un iemaksas starptautiskajās organizācijās*” apakšprogrammas 21.02.00 “*Vides aizsardzības projekti*” vadlīnijas “*Multisektoriālie projekti*” aktivitātes „*Sadarbības projekti vides politikas veidošanai un īstenošanai*” ietvaros. Projekts vērsts uz ilgtspējīgas un konkurētspējīgas ražošanas un atbildīga patēriņa veicināšanu, informējot

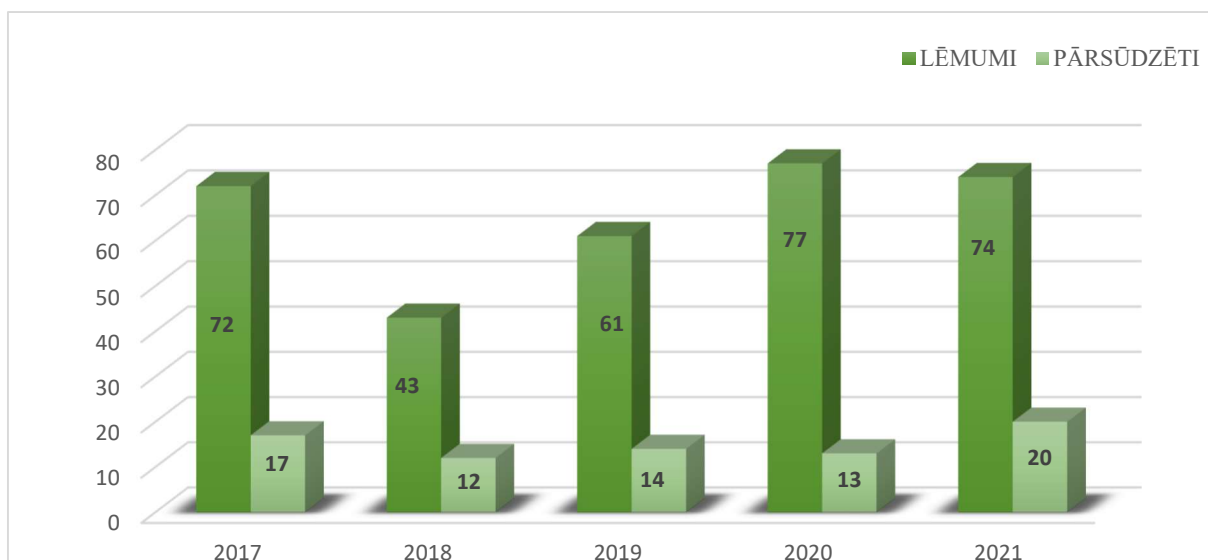

sabiedrību. Projekts īstenots, lai rūpniecisko avāriju riska objektiem atvieglotu drošības pārskatu un rūpniecisko avāriju risku novēršanas programmu sagatavošanu, mazinātu administratīvo slogu. Projekta rezultātā izstrādātas un pieejamas elektroniski Vadlīnijas drošības pārskata sagatavošanai un noformēšanai un Vadlīnijas rūpniecisko avāriju novēršanas programmas sagatavošanai un noformēšanai. Vadlīnijas pieejamas Biroja tīmekļvietnē www.vpvb.gov.lv/lv/projekti.

2.2.5. Iesniegumu izskatīšana

Vides aizsardzības sistēmā ir izveidota kārtība, kādā Latvijas iedzīvotājiem ir tiesības vērsties ar iesniegumiem, kuros ietverti lūgumi, sūdzības vai iebildumi par vides sistēmas citu iestāžu izdotiem administratīvajiem aktiem vai faktisko rīcību, kā arī sabiedrības līdzdalības tiesību un tiesībām uz vides informāciju pārkāpumiem, lai tie tiktu pakļauti neatkarīgai un objektīvai izmeklēšanai. Ar Ministru kabineta 2004. gada 6. janvāra noteikumu Nr. 4 “*Vides pārraudzības valsts biroja nolikums*” 2.¹ punktu Birojam ir deleģētas augstākās iestādes funkcijas Administratīvā procesa likuma 1. panta otrās daļas izpratnē iepriekš minētā mērķa sasniegšanai.

Pārskata periodā izteikti pieauga jau tā augstā darba intensitāte saistībā ar Biroja kā augstākās iestādes funkciju pildīšanu, veicot apstrīdēto VARAM padotībā esošo iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktisko rīcību izskatīšanu. Šī kompetences joma Birojā ir kļuvusi jau par tradicionālu un patstāvīgu darbības virzienu, kas prasa gan rūpīgu un sistemātisku darba ieguldījumu, gan lielu atbildību, augstu profesionalitāti un mērķtiecību. 2021. gadā izdoti 74 lēmumi administratīvajās lietās (salīdzinājumam: 2020. gadā izdoti 77 lēmumi, 2019. gadā izdots 61 lēmums, 2018. gadā izdoti 43 lēmumi, 2017. gadā izdoti 72 lēmumi), no tiem tiesā pārsūdzēti 27 % jeb 20 lēmumi (skatīt 7. attēlu), tādējādi Biroja kā pirms tiesas iestādes darbība efektīvi ir samazinājusi slogu uzņēmējdarbībai un tiesu noslodzi. Ar lēmumu izdošanu Birojs sekmē VARAM padotībā esošo iestāžu vienotu pieeju nosacījumu izvirzīšanā dažādās vides aizsardzības jomās, ņemot vērā arī konkrētās plānotās darbības raksturu, apjomu un atrašanās vietu, un nostiprina izpratni par vides aizsardzības tiesību aktu un Administratīvā procesa likuma materiālo un procesuālo tiesību normu piemērošanu.

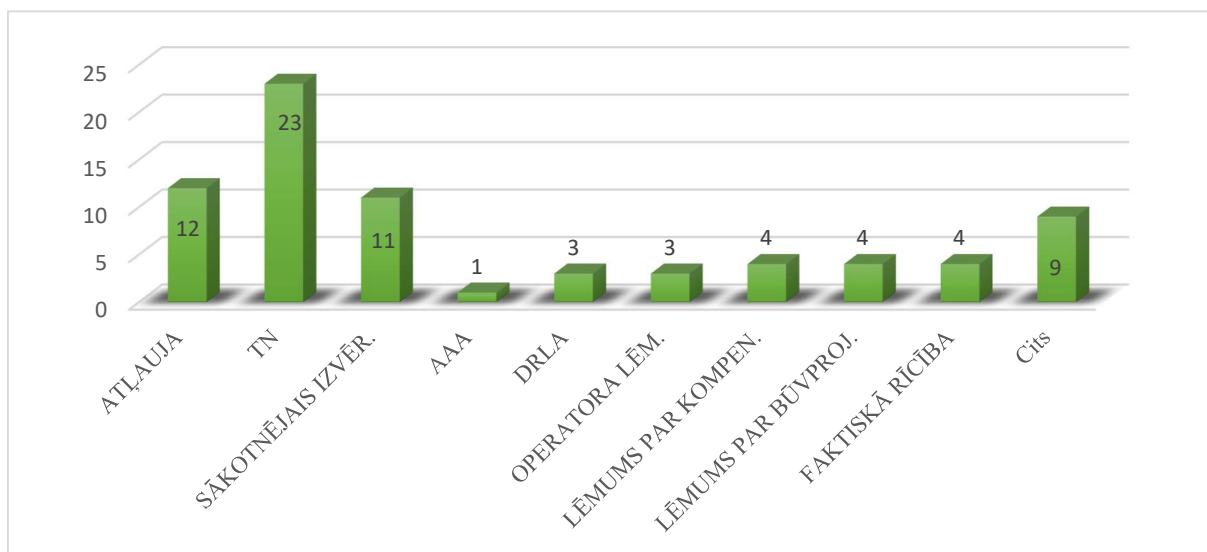

7. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja izdoto administratīvo aktu statistika

Birojā pārsvarā izskatītās sūdzības (iesniegumi) un pieņemtie lēmumi saistīti ar dažādiem apstrīdētiem Dienesta amatpersonu izsniegtiem administratīvajiem aktiem (skatīt 8. attēlu), tajā

skaitā 12 sūdzības par A un B kategorijas atļaujām un to nosacījumiem, 23 sūdzības par tehniskajiem noteikumiem vai atteikumu tos izsniegt, 11 sūdzības, kas saistītas ar sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējuma piemērošanu, 1 sūdzība, kas saistīta ar atkritumu apsaimniekošanas atļaujām, 3 sūdzības, kas saistītas ar dabas resursu lietošanas atļaujām, 7 sūdzības, kas saistītas ar videi nodarītu kaitējumu, 4 sūdzības, kas saistītas ar lēmumiem par būvprojektu saskaņojumiem, 4 sūdzības par faktiskajām rīcībām un 9 cita rakstura sūdzības par administratīvajiem aktiem, ko izdevušas vides aizsardzības iestādes. Vairāku sūdzību objektīvai izskatīšanai un argumentēta lēmuma pieņemšanai ir bijis nepieciešams pieprasīt papildu informāciju un risināt konfliktsituācijas, pārrunās iesaistot visas ieinteresētās puses.

ATĻAUJA – A, B kategorijas atļauja piesārņojošās darbības veikšanai;

TN – tehniskie noteikumi;

SĀKOTNĒJAIS IZVĒR. – ietekmes sākotnējais izvērtējums;

AAA – atkritumu apsaimniekošanas atļauja;

DRLA – dabas resursu lietošanas atļauja;

OPERATORA LĒM. - lēmums par operatora konstatēšanu;

LĒMUMS PAR KOMPEN. - lēmums par videi nodarīto zaudējumu apmēru un kompensācijas veidu;

LĒMUMS PAR BŪVPROJ. – lēmums par būvprojekta saskaņošanu;

FAKTISKĀ RĪCĪBA – Valsts vides dienesta amatpersonu faktiskā rīcība;

CITS – citi lēmumi, kas saistīti ar Valsts vides dienesta izdotajiem administratīvajiem aktiem.

8. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja 2021. gadā izdoto administratīvo aktu sadalījums pa jomām

Jāatzīmē, ka izskatāmās sūdzības ar katru gadu kļūst arvien komplicētākas, iebildumi tiek izteikti citu starpā par piesārņojošo vielu aprēķiniem, aprēķinos izmantotajiem emisijas faktoriem (lielumi, kas raksturo piesārņojošās vielas daudzuma attiecību pret darbību raksturojošu parametru, kurš saistīts ar šīs piesārņojošās vielas emisiju), izmantoto datorprogrammu ievades datiem un citiem specifiskiem, zinātniskiem un tehniskiem jautājumiem, kuru objektīva izvērtēšana nereti prasa ievērojamus laika un cilvēku resursus.

2021. gadā Birojs ir turpinājis pārstāvēt vides aizsardzības iestāžu intereses arī administratīvajās tiesās. Pārskata periodā kopumā Birojs ir sagatavojis un iesniedzis 54 administratīvajās lietās dokumentus administratīvajai tiesai, tajā skaitā administratīvās lietas materiālus, rakstveida paskaidrojumus, un viedokli par tiesvedības apturēšanu, tiesvedības turpināšanu, lietas virzību iestādē, par lietu apvienošanu un lietas izskatīšanas datumu u.c.

Kopumā 2021. gadā saistībā ar Biroja izdotajiem lēmumiem ir notikušas 62 administratīvo tiesu sēdes, tajā skaitā 3 Augstākās tiesas sēde, 25 Administratīvās apgabaltiesas sēdes un 34 Administratīvās rajona tiesu sēdes. Birojs tiešsaistē (*Microsoft Teams vidē*) pārstāvēts 29 administratīvo tiesu sēdēs, tajā skaitā 26 Administratīvās rajona tiesu sēdēs un 3 Administratīvās apgabaltiesas sēdēs. Būtiski lielākajā daļā no administratīvo tiesu nolēmumiem sasniegts Birojam un vides sistēmai pozitīvs rezultāts.

2021. gadā aktualizēta un Biroja tīmekļvietnē (www.vpvb.gov.lv), sadaļā Par mums - Publikācijas un pārskati publiskota statistika par apstrīdētajiem administratīvajiem aktiem un tiesvedības gaitu.

2.2.6. Vides informācijas izplatīšana

Pārskata periodā Birojs veica virkni pasākumu Biroja tīmekļvietnes pārejai uz jauno, valsts pārvaldes vienoto tīmekļvietnes formātu, lai vēl pilnīgāk un vienkāršāk sniegtu informāciju sabiedrībai. Pārskata periodā tika turpināta informācijas sagatavošana un izplatīšana gan aktīvā veidā, sniedzot ieinteresētajām personām informāciju rakstveidā vai mutiski, kā arī ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību, gan arī pasīvā veidā – informāciju ievietojot Biroja interneta tīmekļvietnē (www.vpvb.gov.lv).

Biroja tīmekļvietnē sabiedrība var iepazīties ar aktuālu informāciju par Biroja pamatfunkciju nodrošināšanu un iegūt sev nepieciešamo informāciju par Biroja darbības jomām. Biroja tīmekļvietnē informācija tiek regulāri atjaunota, ņemot vērā gan informācijas specifiku, gan arī normatīvo aktu regulējumu par informācijas sniegšanu sabiedrībai.

2021.gadā novadīts viens informatīvais pasākums Dienestam un Dabas aizsardzības pārvaldei par videi un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām nodarītu kaitējumu.

2.2.7. Eiropas Savienības Ekomarķējuma programmas koordinācija

2021. gadā Birojs sekmīgi turpinājis iepriekšējos gados uzsākto darbu pie ES ekomarķējuma piešķiršanas programmas koordinācijas Latvijā un darbojoties kā ekomarķējuma kompetentā iestāde. Biroja funkcijas šajā jomā saistītas gan ar pretendentu iesniegto produktu atbilstības ekomarķējuma kritērijiem novērtējumu, gan ekomarķējuma licenču piešķiršanu, gan ekomarķējuma lietošanas uzraudzību. Kompetenču lokā ietilpst arī pasākumu realizācija ekomarķējuma popularizēšanai, ražotāju informēšanai un sabiedrības izglītošanai par videi draudzīgu preču un pakalpojumu patēriņu.

2021. gadā izskatīti 16 iesniegumi ES ekomarķējuma saņemšanai 4 produktu grupās (trauku mazgāšanas līdzekļi ar rokām, veļas mazgāšanas līdzekļi, cietā seguma tīrīšanas līdzekļi, noskalojamie kosmētiskas līdzekļi) un sagatavoti 3 lēmumi par ES ekomarķējuma reģistrācijas numura piešķiršanu vienam ražošanas uzņēmumam (AS “*SPODRĪBA*”): lēmums 8 produktiem grupā - līdzekļiem trauku mazgāšanai ar rokām, lēmums 10 produktiem grupā - veļas mazgāšanas līdzekļi un lēmums 25 produktiem grupā – cietā seguma tīrīšanas līdzekļi. Kopumā 2021. gadā ES ekomarķējums piešķirts 43 produktiem, kas salīdzinājumā ar 2020. gadu ir par 11 produktiem vairāk (skatīt 9. attēlu). Sniegtas vairākas elektroniskas konsultācijas vietējiem interesentiem saistībā ar ES ekomarķējumu. Birojs ir veicis vairāku ar ES ekomarķējuma regulu un kritērijiem saistītu dokumentu izvērtēšanu, kā arī veicis 3 rakstiskus balsojumus un sniedzis vairākas elektroniskas konsultācijas saistībā ar ES ekomarķējumu. Aktuālā informācija par piešķirtajiem ES ekomarķējumiem pieejama Biroja tīmekļvietnē (vpvb.gov.lv) sadaļā Darbības jomas – Eiropas Savienības ekomarķējuma piešķiršana. Birojs arī regulāri iesaistās virtuālajos forumos, lēmumu pieņemšanā, kā arī piedalās sanāksmēs: dalība ES ekomarķējuma kompetento iestāžu (EU Ecolabel Competent Body Forum) sanāksmē un Eiropas Savienības ekomarķēšanas padomes (EU Ecolabelling Board) sanāksmēs.

9. attēls. Statistika par produktiem, kam piešķirts ES ekomarķējums

2021. gadā sadarbībā ar Biedrību “*Ekodizaina kompetences centrs*” pabeigta projekta “*Pazīsti EKOMarķējumu!*”. Projekts tiek īstenots Valsts budžeta programmas 21.00.00 “*Vides aizsardzības fonds un iemaksas starptautiskajās organizācijās*” apakšprogrammas 21.02.00 “*Vides aizsardzības projekti*” vadlīnijas “*Multisektoriālie projekti*” aktivitātes „*Sadarbības projekti vides politikas veidošanai un īstenošanai*” īstenošana. Projekts vērsts uz ES ekomarķējuma atpazīstamību un priekšrocībām, lai sekmētu videi draudzīgāku produktu patēriņu Latvijā. Projekta ietvaros realizētas vairākas aktivitātes ar Biroja darbinieku piedalīšanos, tai skaitā semināru cikls uzņēmējiem par ekomarķējumu piešķiršanas kārtību un semināra cikls iepirkumu speciālistiem. Informācija par projektu pieejama Biroja tīmekļvietnē www.vpvb.gov.lv/lv/projekti.

2.2.8. Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) ieviešana

2021. gadā pastāvīgi uzturēta informācija mājaslapā par EMAS sistēmu un reģistrācijas piešķiršanas nosacījumiem, sniegtas nepieciešamās konsultācijas interesentiem. Diemžēl EMAS sistēmai Latvijā nav plašas atpazīstamības un pieprasījuma, un no sistēmas pakāpeniski līdz 2014. gadam ir izstājušies visi agrāk reģistrētie dalībnieki. Jāatzīst, ka līdzīgas tendences ir novērojamas arī citu Eiropas Savienības dalībvalstu reģistros, kas lielā mērā varētu būt saistīts arī ar salīdzināmās starptautiskās sistēmas - ISO 14001 standarta popularitātes kāpumu.

EMAS zemo popularitāti Latvijā Birojs saista ar kopējas valstiskās stratēģijas vides apziņas veidošanā trūkumu. Lai veidotu brīvprātīgās vides sistēmas par pievilcīgiem tirgus un konkurētspējas instrumentiem, ir nepieciešama stratēģija un rīcības politika gan ekonomiskiem, gan administratīviem mēriem, sistēmu popularizēšanai un ieguvumu skaidrošanai ir nepieciešamas mārketinga un sabiedrisko attiecību kampaņas, atbalsta instrumentu ieviešanā nepieciešama starpministriju un starpnozaru apņemšanās. Pašreizējā situācijā valsts funkciju izpildei EMAS jomā netiek paredzēta pat šim mērķim veidota struktūrvienība, atbildīgais Biroja darbinieks funkcijas brīvprātīgo vides iniciatīvu jomā pilda paralēli ikdienas darbam ietekmes uz vidi novērtējumu un citās jomās, līdz ar to trūkst gan cilvēkresursu, gan laika un finanšu resursu, ko veltīt jomai, kas ilgtermiņā būtu vērsta uz vides apziņas veidošanu un vides aizsardzību.

Zemā interese par EMAS sistēmu Latvijā saistīta arī ar akreditētu auditoru trūkumu, kas potenciālajam licences turētājam radītu papildu izdevumus, ņemot vērā, ka šādu ekspertu (akreditētu auditoru) būtu jāpieaicina no citas valsts.

2.3. Budžeta programmas “*Vides politikas īstenošana*” apakšprogrammas “*Vides pārraudzības valsts birojs*” rezultatīvo rādītāju analīze

Latvijas Republikas VARAM budžeta programmas “*Vides politikas īstenošana*” apakšprogrammas “*Vides pārraudzības valsts birojs*” (kods 23.02.00) īstenošanai 2021. gadā bija noteikti šādi rezultatīvie rādītāji:

- atzinumu skaits gadā par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumiem: plānots - 13, faktiski – 12 atzinumi (92,3 %);
- izvērtēto rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu skaits gadā: plānots – 25, faktiski – 25 (100,0 %);
- novērtēto plānošanas dokumentu un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatu skaits gadā: plānots – 58, faktiski – 120 (206,9 %);
- izvērtēto VARAM institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu skaits gadā: plānots – 39, faktiski – 74 (189,7 %).

Kopumā rezultatīvie rādītāji 2021. gadā ir izpildīti sekmīgi.

Darbu izpilde ietekmes uz vidi novērtējuma jomā (salīdzinājumā ar plānoto) tikai šķietami ir veikta par 92,3 %, jo rezultatīvais rādītājs noteikts kā pabeigtu novērtējuma procedūru skaits. Tomēr no kopumā vērtēti 32 ietekmes uz vidi novērtējumu ziņojumi, no kuriem 12 gadījumos bija iespējams pabeigt ietekmju novērtējumu, citu paredzēto darbību gadījumā lemjot, ka ietekmju novērtējumu nepieciešams papildināt vai pārstrādāt. Attiecīgi – Biroja darbs ietekmes uz vidi novērtējuma jomā nav samazinājies, izvērtēto ziņojumu skaits kā ik gadu ir bijis liels.

Savukārt novērtēto plānošanas dokumentu un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatu skaits 2021. gadā bijis vērā ņemami lielāks par prognozēto, jo pieaudzis gan pašvaldību plānošanas dokumentos veikto izmaiņu skaits, gan jaunos plānošanas dokumentus vienlaikus nepieciešams izstrādāt pašvaldībām saistībā ar administratīvi teritoriālo reformu.

Izvērtēto administratīvo aktu skaits (74) gadā saistīts ar Biroja kā apelācijas institūcijā iesniegto sūdzību skaita iesniegšanu, kas nav atkarīgs no Biroja. Secināms, ka personas arvien vairāk apzinās savas tiesības un ir gatavas tās aizstāvēt.

2.3.1. Darbības stratēģijā sasniedzamo rezultātu izpildes analīze 2021. gadā un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums:

1. tabula

Darbības rezultāts un rezultatīvais rādītājs (atbilstoši Biroja pamatfunkciju realizācijai)

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvais rādītājs
		2021. plānotais/faktiskais
Izstrādāti attīstības plāni un projekti, kas nodrošina vides kvalitāti un labvēlīgu ietekmi uz iedzīvotājiem	Attīstības plāni un projekti, kuriem savlaicīgi novērsta un samazināta nelabvēlīga ietekme un avāriju risks, gadā	96/157

Darbības virziens Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana.

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvais rādītājs
		2021. plānotais/faktiskais
Pieņemti lēmumi par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) procedūras piemērošanu/nepiemērošanu	Pieņemto lēmumu par SIVN procedūras piemērošanu / nepiemērošanu skaits	43/107
Izvērtēti plānošanas dokumentu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskati, izsniegti atzinumi	Izdoto SIVN atzinumu skaits	15/13
Izstrādātas un izdotas ietekmes uz vidi (IVN) novērtējuma programmas	Izstrādāto un izdoto IVN programmu skaits	12/14
Uzraudzītas un koordinētas ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras	Uzraudzīto un koordinēto IVN procedūru skaits	25/40
Sagatavoti un izsniegti atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējumu ziņojumiem	Sagatavoto atzinumu par ietekmes uz vidi novērtējumu ziņojumiem skaits	13/12
Sagatavoti un izsniegti nosacījumi par ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) novērtējumu ziņojumiem	Sagatavoto nosacījumu par ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējumu ziņojumiem skaits	1/0
Sagatavoti un izsniegti atzinumi par ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) novērtējumu ziņojumiem	Sagatavoto un izsniegto atzinumu par ietekmes uz Natura 2000 novērtējumu ziņojumiem skaits	1/1

Darbības virziens Vides risku novēršana un vides kvalitātes nodrošināšana

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvais rādītājs
		2021. plānotais/faktiskais
Sagatavotas publicēšanai un VPVB tīmekļa vietnē ievietotas A kategorijas atļaujas un to grozījumi	VPVB tīmekļa vietnē ievietoto A kategorijas atļauju un to grozījumu skaits	30/24*
Sagatavotas publicēšanai un VPVB tīmekļa vietnē ievietotas B kategorijas atļaujas un to grozījumi	Sagatavoto publicēšanai un ievietoto VPVB tīmekļa vietnē B kategorijas atļauju skaits	680/233*
Izvērtēti un piešķirti ES Ekomarķējumi	Piešķirto ES Ekomarķējuma (skaits)	10/3

Vides pārraudzības
valsts birojs

Uzņēmumu reģistrācija Eiropas Savienības Vides pārvaldības un audita sistēmā (EMAS)	Reģistrēto uzņēmumu skaits	0/0
Izveidotas Riska izvērtējuma komisijas uzņēmumu iesniegtās dokumentācijas izvērtēšanai	Izveidotas Riska izvērtējuma komisijas uzņēmumu iesniegtās dokumentācijas izvērtēšanai (skaits)	15/28
Sagatavoti izvērtējumi par rūpniecisko avāriju novēršanas dokumentācijām	Izvērtēto rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu skaits gadā	25/25

* Atļauju ievietošana pārtraukta ar 2021. gada 2. jūlija sadarbības līgumu ar Dienestu

4. tabula

Darbības virziens Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas izveidošana

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvais rādītājs
		2021. plānotais/faktiskais
Izdoti lēmumi administratīvajās lietās	Izvērtēto VARAM institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu skaits gadā	39/74

2.4. Biroja sniegtie pakalpojumi

Biroja sniegtie pakalpojumi galvenokārt ir pakalpojumi, kas izriet no Biroja pamatdarbības jomām – tie ir publiskie pakalpojumi, kas noteikti normatīvajos aktos un no tiem izrietošie dokumenti publiskās pārvaldes jomā, ko Birojs izdod adresētus privātiem un juridiskiem tiesību subjektiem. Atbilstoši pamatfunkciju sadalījumam Birojs sniedz šādus bezmaksas publiskos pakalpojumus, kas ir pieejami sabiedrībai:

1. Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības jomā nodrošināšana.
2. Drošības pārskata vai rūpniecisko avāriju riska novēršanas programmas izvērtēšana.
3. Eiropas Savienības ekomarķējuma piešķiršana.
4. Iedzīvotāju iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšana saskaņā ar Iesniegumu likumu VPVB kompetences jomās
5. Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nodrošināšana.
6. Informācijas nodrošināšana par A un B kategorijas atļaujām.
7. Informācijas nodrošināšana par LPTP.
8. Paredzētās darbības ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma nodrošināšana.
9. Sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpuma izvērtēšanas nodrošināšana.
10. Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) procedūras nodrošināšana.

11. Uzdevumu realizācija saistībā ar iepakojumu, kuram ir paaugstināts smago metālu koncentrācijas līmenis.
12. Uzņēmumu reģistrācija Eiropas Savienības Vides pārvaldības un audita sistēmā (EMAS).

Biroja sniegto publisko pakalpojumu apraksts ir publicēts Latvijas valsts portāla www.latvija.lv un Biroja tīmekļvietnē sadaļā par iestādi / Kontakti - Pakalpojumi.

Birojs nesniedz komercpakalpojumus un tā darbības pamatjomās nav izdalīti arī specifiski starpiestāžu pakalpojumi. Ar Ministru kabineta 2014. gada 17. septembra noteikumiem Nr. 877 „*Noteikumi par Vides pārraudzības valsts biroja sniegto publisko maksas pakalpojumu cenrādi*” Birojam noteikti maksas pakalpojumi pieaicināto ekspertu sniegtajiem pakalpojumiem ietekmes uz vidi novērtējuma jomā, taču šajā gadījumā darbības ierosinātais vai plānošanas dokumenta izstrādātājs apmaksā tikai pieaicināto ekspertu darbu, bet nemaksā Birojam par valsts pārvaldes funkciju izpildes ietvaros veikto Biroja darbu. Atbilstoši Ekomarķējuma regulai kā maksas pakalpojums noteikta maksa par ES ekomarķējuma iesnieguma iesniegšanu Birojā un gada maksa, nosakot atlaides mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un mikrouzņēmumiem, kā arī uzņēmumiem, kas reģistrējušies /sertificēti Vides pārvaldības un audita sistēmā (EMAS) un ISO 14001 sistēmā. Šie maksas pakalpojumi sedz pieteikuma izvērtēšanas administratīvās un tehniskās izmaksas, nodrošina testēšanu un atbilstības ekomarķējuma kritērijiem pārbaudi, kā arī sedz ar ES ekomarķējuma popularizēšanu saistītās izmaksas.

2021. gadā Birojs ietekmes uz vidi novērtējuma procesā novērtējuma ziņojumu izvērtēšanas kvalitātes nodrošināšanai četras reizes ir pieaicinājis ārštata ekspertu. Papildu kā neiztrūkstošs pakalpojumu veids, ko Birojs veic ik dienu, ir sniegtās konsultācijas gan darbības ierosinātajiem, plānošanas dokumentu izstrādātājiem, komersantiem un Dienestam, kā arī citām valsts un pašvaldību institūcijām. Katru gadu sniegtās konsultācijas Biroja pamatdarbības jomās mērāmas daudzos simtos. Konsultācijas tiek sniegtas pastāvīgi gan klātienē, gan elektroniskajā vidē, gan rakstiski informējot sabiedrību par aktuālajiem jautājumiem Biroja darbības jomās.

2021. gadā veikta Biroja sniegto publisko pakalpojumu uzskaitē un pakalpojuma efektivitātes izvērtējums. Biroja sniegto pakalpojumu saņemšanai nav klātienē formas. Visus pakalpojumus iespējams saņemt elektroniski vai pa pastu. Atbilstoši informācijai par pakalpojumu statistiku, arvien pieaug elektronisko pakalpojumu skaits. Savukārt pakalpojums Stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras nodrošināšana un drošības pārskatu vai rūpniecisko avāriju riska novēršanas programmu izvērtēšana 100% sniegta elektroniskā veidā. Pasta izmantošana saistīta ar to pakalpojumu sniegšanu, kuru saņēmējs ir fiziskas personas, kas vairāku pakalpojumu gadījumā līdz šim atturējies no pilnīgas pārejas uz e-pakalpojumu formātu. Pakalpojumu sniegšanas pilnveidei tāda vispirms būtu īstenojama Stratēģiskā novērtējuma procedūras nodrošināšanai, kur pakalpojuma saņēmējs ir valsts un pašvaldību iestādes. Vides reģionālās attīstības aģentūras realizētā projekta “*Teritoriālās attīstības plānošanas procesu un informācijas sistēmas attīstība*” (TAPIS 3. kārtā)” ietvaros, kura īstenošana noslēdzās 2020. gadā, tika vērtēta arī Teritoriālās attīstības plānošanas procesu un informācijas sistēmas funkcionalitāte un iespējas šāda pakalpojuma ieviešanai.

2.5. Biroja darbības uzlabošanas pasākumi

Pārskata periodā Biroja darbs kā vienmēr līdz šim, neskatoties uz saspringto darba režīmu un ierobežotajiem resursiem, ticis veltīts kvalitatīvai, korektai, efektīvai un iespējami savlaicīgai darbu izpildei. Neskatoties uz sarežģījumiem, emocionālajam saspīlējumam sabiedrībā, finansiālajai situācijai un resursu deficītam, darba apjoms pārskata periodā ir veikts ļoti labi un sekmīgi.

Birojs apzinās, ka darba efektivitāte tik daudzpusīgu uzdevumu vadīšanā ir vistiešākā mērā atkarīga no Biroja komandas un tā – cik saskaņoti tās darbinieki izprot vides sistēmas kopīgos uzdevumus, cik motivēti un emocionāli stabili tie jūtas, cik labi tie prot attīstīt savstarpējo sadarbību un saglabāt vienotību, arī precizitāti dinamisku pārmaiņu laikā un augstas darba intensitātes apstākļos.

Birojs pamatdarbības jomās rada datus un informāciju, to publiskojot savā tīmekļvietnē (www.vpvb.gov.lv), tomēr ne visās jomās līdz šim tie bijuši publiskoti formā, kas padara tos ātri un ērti atkal izmantojamus. Paplašinātas atvērtības un pārredzamības politika valsts pārvaldē ietilpst vispārējos centienos stiprināt demokrātiju un virzīties uz atvērtu sabiedrību, kas vēlas uzticēties savām iestādēm. Tādēļ 2021. gadā veikts nozīmīgs darbs, lai nodrošinātu, ka visa būtiskā informācija par Biroja pamatdarbības jomām, kas satur nozīmīgus faktus un datus, tikusi pārstrādāta un uzsākts darbs, lai tos publiskotu atkal izmantojamā veidā.

Atbilstoši Ministru kabineta 2021. gada 21. decembra sēdes protokolam Nr. 81, Ministru kabineta sēdē pieņemts zināšanai informatīvais ziņojums “*Par “Atvērts pēc noklusējuma” principa ieviešanu*” (21 – TA – 144 89. §) (turpmāk – Informatīvais Ziņojums). Saskaņā ar Informatīvā Ziņojuma pielikumu “*Atvērsšanai piemēroto datu kopu saraksts*” (turpmāk – Pielikums), Birojs publicēja 6 datu kopas par Biroja darbības jomām par iepriekšējiem septiņiem gadiem (2015.-2021.gads). Birojs noteiktajā termiņā ir nodrošinājis datu kopu pieejamību Latvijas Atvērto datu portālā un šī informācija ir pieejama arī Biroja tīmekļvietnes informācijas blokā “*Noderīgi*”, sadaļā “*Atvērtie dati*”.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (INSPIRE) un pieaicinot ārštata ekspertu, izveidoti metadati un INSPIRE telpisko datu kopas, atbilstoši uzraudzības formātam Seveso III (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/18/ES (2012. gada 4. jūlijs) par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību) objektiem, nodrošinot pakalpojumu publicēšanu geolatlviija.lv un pamatdarbību apmācību par izveidotajām ģeotelpisko datu kopām.

Kvalifikācijas paaugstināšanai tiek izmantotas arī citas, tajā skaitā Valsts administrācijas skolas un Valsts kancelejas rīkoto apmācību kursu sniegtās iespējas. Tiek nodrošinātas apmācības gan jaunajiem Biroja darbiniekiem, gan pieredzes papildināšanai esošajiem un pieredzes bagātākajiem, kā arī Biroja vadībai.

No visiem Biroja darbiniekiem šogad ir saņemta atbildīga rīcība, patstāvība darbā un ikdienas lēmumu pieņemšanā.

3. Personāls

2021. gadā Birojā ir 17 amatu vietas. 2021. gadā kadru mainība ir bijusi 23,5 % apmērā. 2021. gadā darbā pieņemts 1 jauns darbinieks.

Birojā katra struktūrvienība nodarbojas ar sarežģītas patstāvīgas vides aizsardzības nozares politikas realizāciju, kur struktūrvienības kodolu veido profesionāls un kvalificēts struktūrvienības vadītājs, kā arī vadītāja pārraudzībā esoši divi līdz septiņi vecākie eksperti.

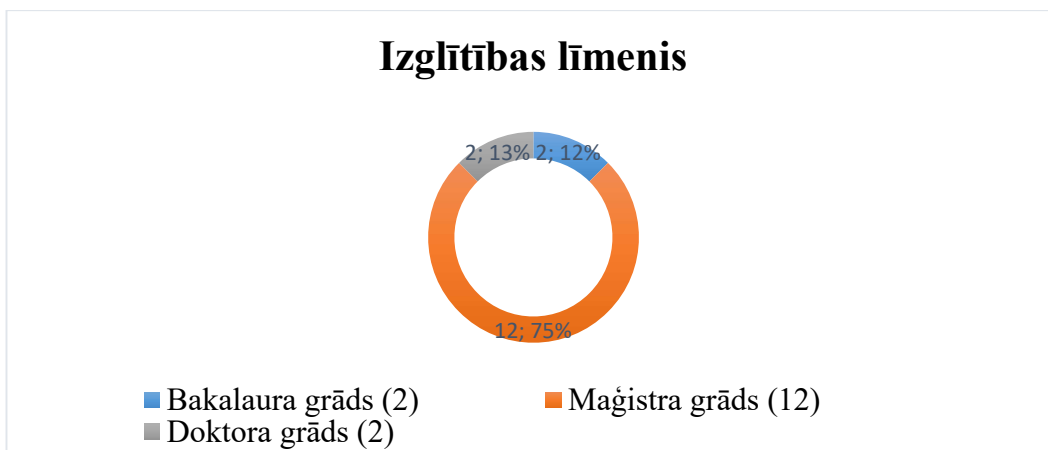
Biroja komanda ir viena no tām, kas ar savu darbu ir pierādījusi, ka pat ļoti saspringtos apstākļos ir spējusi un spēj nodrošināt augstā kvalitātē tai uzticētos pienākumus.

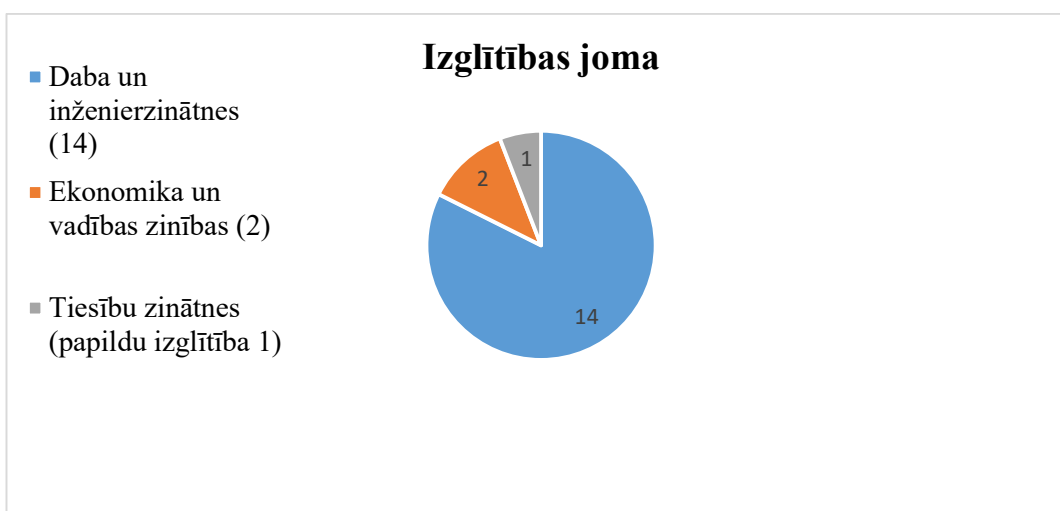
Informācija par Vides pārraudzības valsts birojā strādājošajiem 2021. gadā

Informācija par Vides pārraudzības valsts birojā strādājošajiem 2021. gadā			
1. Amatu vietu un strādājošo skaits			
Amata vietu skaits	17		
Faktiskais vidējais darbinieku un ierēdņu skaits	16		
2. Iedalījums pēc statusa		Strādājošo skaits	
Ierēdņi	15		
Darbinieki	1		
3. Iedalījums pēc ieņemamā amata		Strādājošo skaits	
Direktors	1		
Direktora vietnieks, daļas vadītājs	1		
Nozares struktūrdaļu vadītājs	2		
Vecākie eksperti	11		
Darbinieki	1		
	Strādājošo skaits		
	Vīrieši	Sievietes	
30 — 39 gadi		6	
40 — 49 gadi	1	4	
50 — 59 gadi		3	
60 -		2	
5. Izglītība		Strādājošo skaits	
5.1. Izglītības līmenis		Ir ieguvuši	Turpina studijas
Bakalaura grāds		2	
Maģistra grāds		12	
Doktora grāds		2	
5.2. Izglītības joma		Strādājošo skaits	
Dabas un inženierzinātnes		14	
Ekonomika un vadības zinības		2	
Tiesību zinātnes		1 (papildu izglītība)	
6. Personālmainība		23,5 %	

2021. gadā gandrīz visiem Birojā strādājošajiem vadošajai ierēdņu komandai ir vismaz maģistra grāds dabas vai inženierzinātnēs (skatīt 10. attēlu). Visa Biroja komanda ir profesionāla un kvalificēta. Viens Birojā strādājošais papildus savai profesionālajai izglītībai ir apguvis arī tiesību zinības (skatīt 11. attēlu).

10. attēls Vides pārraudzības valsts birojā strādājošo sadalījums pēc izglītības līmeņa

11. attēls Vides pārraudzības valsts birojā strādājošo sadalījums pēc izglītības jomas

Skatot tikai demogrāfiskā šķērs griezumā, varētu teikt, ka Birojs ir sievišķīga komanda, jo vairāk nekā 90 % Birojā strādājošās ir sievietes. Skatoties uz enerģiju, ar kādu Biroja personāls pilda savus uzdevumus, izturību, ar kādu Biroja darbinieki tiek galā ar smago slodzi un atbildību, ar kādu Biroja darbinieki sasniedz augstus rezultātus, - var teikt, ka Biroja komanda ir jaudīga un atbildīga. Pastāvīga iekšēja nepieciešamība un orientācija uz attīstību valsts kopējai un katra paša darbības pilnveidošanai – ir īpašības, kas raksturo Biroja personālu kopumā. Tomēr kā ikviens – arī Biroja darbinieki spēj nogurt un spars nav neizsīkstoša spēja.

4. Komunikācija ar sabiedrību

Latvija sniedz sabiedrībai plašas iespējas jau agrīnā posmā piedalīties lielākajā daļā vidi ietekmējošo lēmumu, sabiedrībai tāpat ir nodrošināta ērta piekļuve vidi ietekmējošu lēmumu pieņemšanai un plaša piekļuve vides informācijai. Arī ar Biroja pamatdarbību saistītajās jomās, jo īpaši ietekmes uz vidi novērtējumā un stratēģiskajā ietekmes uz vidi novērtējumā, sabiedrības līdzdalība atzīta par ilgtspējīga un pārdomāta lēmuma pieņemšanas stūrakmeni. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka sabiedriskās apspriešanas galvenais mērķis ir nodrošināt, ka tiek pieņemts vislabākais iespējamais lēmums sabiedrības interesēs un katra cilvēka iebildumi tiek vērtēti un iespēju robežās taisnīgi ņemti vērā. Sabiedriskajai apspriešanai jākalpo diviem galvenajiem mērķiem: pirmkārt, iegūt informāciju, kas sekmētu pamatota un taisnīga lēmuma pieņemšanu,

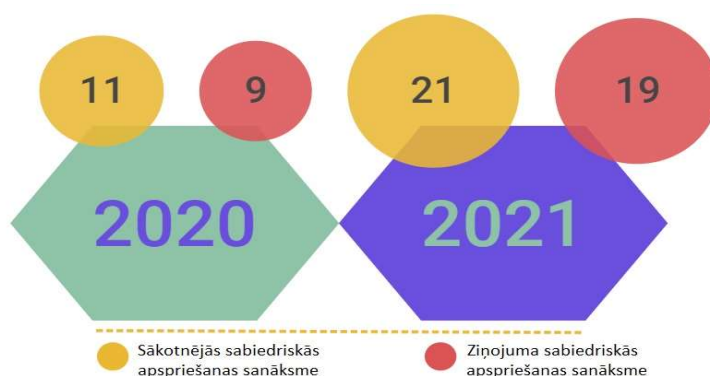
otrkārt, pārliecināt sabiedrību par to, ka tās izteiktie viedokļi tiek apspriesti (2003. gada 14. februāra spriedums lietā Nr. 2002-14-04).

Sabiedrības tiesības uz līdzdalību caurvij ietekmes uz vidi novērtējuma un stratēģiskā novērtējuma procesu. Likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 3. panta 2. punkts noteic, ka ietekmes novērtējums izdarāms, pamatojoties ne tikai uz ierosinātāja sniegto informāciju un informāciju, kas iegūta no ieinteresētajām valsts institūcijām un pašvaldībām, bet arī informāciju, kas iegūta sabiedrības līdzdalības procesā, tajā skaitā no sabiedrības iesniegtajiem priekšlikumiem. Savukārt minētā likuma 3. panta 4. punkts noteic, ka sabiedrībai – fiziskajām un juridiskajām personām, kā arī to apvienībām, organizācijām un grupām – ir tiesības iegūt informāciju un piedalīties ietekmes novērtēšanā.

Jau no Biroja izveidošanas tā darbība pastāvīgi ir vērsta uz sabiedrības informēšanu un iesaistīšanu lēmumu pieņemšanā. Savā darbībā Birojs ievēro normatīvajos aktos noteikto sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas procedūru, Orhūsas konvencijas un atbilstošas ES nostādnes un prasības. Īpaši iepriecina gadījumi, kad sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvju izteiktie konstruktīvie priekšlikumi palīdzējuši atrast videi draudzīgākus un līdz ar to arī ilgtspējīgākus attīstības risinājumus.

2021. gads ir bijis pārmaiņu gads arī sabiedrības līdzdalības jomā, jo nolūkā ierobežot infekcijas slimības Covid-19 izplatību, bijis nepieciešams pielāgoties arī apspriešanas sanāksmju organizēšanā. Sadarbībā ar nozares speciālistiem tika izstrādāts regulējums vides aizsardzības normatīvajos aktos paredzētās plānošanas dokumentu un paredzēto darbību sabiedriskās apspriešanas organizēšanai attālināti. Regulējums izstrādāts ar mērķi noteikt samērīgu alternatīvu klātienē sabiedriskās apspriešanas sanāksmēm, lai pamatota piesardzība saistībā ar infekcijas Covid-19 izplatību neatturētu sabiedrības pārstāvjus no līdzdalības ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanā. Regulējums paredz informācijas uzzināšanas un interesējošo jautājumu noskaidrošanas iespējas, kā to paredz normatīvie akti vides aizsardzības jomā, – atšķirība ir tā, ka tās tiek realizētas veidā, kas informācijas uzzināšanas nolūkā neliek sabiedrības pārstāvjiem doties uz pulcēšanās vietām. Neraugoties uz to, ka atbilstoši likumdošanā noteikto ierobežojumu dēļ sabiedriskās apspriešanas sanāksmes 2021. gadā tika organizētas attālināti, to skaits, piemēram, par paredzētajām darbībām ietekmes uz vidi novērtējumu jomā 2021. gadā, salīdzinot ar 2020. gadu, ir audzis.

2021. gadā norisinājās 21 sākotnējās sabiedriskās apspriešanas sanāksmes un 19 ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu sabiedriskās apspriešanas sanāksmes (salīdzinājumam 2020. gadā notika 11 sākotnējās sabiedriskās apspriešanas sanāksmes un 9 ziņojumu sabiedriskās apspriešanas sanāksmes) (skatīt 12. attēlu), kas Birojam ļauj prognozēt, ka nākamajos gados attiecīgi sagaidāms gan lielāks izvērtējamo ietekmes uz vidi novērtējumu ziņojumu skaits, gan izdodamo atzinumu par sagatavotajiem ziņojumiem skaits.

12. attēls Vides pārraudzības valsts biroja strādājošo sadalījums pēc izglītības jomas

Jāatzīmē, ka pakāpeniski pieaug sabiedrības aktivitāte un izpratne atsevišķu plānošanas dokumentu un vides pārskatu izstrādē, tomēr jāsecina, ka lielā daļā gadījumu iedzīvotāji nepietiekoši novērtē un neizmanto viņiem dotās iespējas savlaicīgi piedalīties attīstības plānošanā un paredzēto darbību ietekmes novērtēšanā.

Sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas pasākumus Birojs veic arī saistībā ar diviem brīvprātīgajiem vides instrumentiem, kas vērsti uz uzņēmumu tiešās un netiešās ietekmes mazināšanu un videi draudzīga patēriņa veicināšanu – EMAS un ES ekomarķējumu. Kā viens no uzdevumiem šajā jomā ir EMAS un ES ekomarķējuma sistēmas ieviešanas veicināšana un sabiedrības informēšana par iesaistīšanās iespējām. Pārskata gadā attīstīts dialogs ar dažādām mērķauditorijām par brīvprātīgo ieguldījumu – gan brīvprātīgām investīcijām videi draudzīgās tehnoloģijās, gan zaļo iepirkumu, gan videi draudzīgu (ekomarķētu) produktu ražošanu un vides vadības sistēmu ieviešanu.

Biroja aktivitāšu popularizēšana sabiedrībā tika veikta ne tikai piedaloties projektu sabiedriskajās apspriešanās, bet arī regulāri sniedzot konsultācijas Biroja apmeklētājiem un intervijas plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, kā arī maksimāli izmantojot interneta iespējas.

5. Nākamajā gadā plānotie pasākumi

2022. gadā Birojs plāno turpināt darbu pie pasākumu noteikšanas, kas nepieciešami, lai nodrošinātu ietekmes uz vidi novērtējuma, ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma, kā arī stratēģiskā novērtējuma kvalitātes uzlabošanu un vienādošanu.

Tāpat plānots uzsākt darbu pie tā, lai paaugstinātu iesaistīto pušu izpratni un zināšanu līmeni par rūpniecisko avāriju riska novēršanas dokumentācijas izstrādi un novērtēšanu, ES Ekomarķējuma prasībām un EMAS jomā, īstenojot dažādus projektus. Viens no jomā veicamajiem darbiem ir saistīts ar pasākumiem sabiedrības līdzdalības veicināšanai.

Lai nodrošinātu sabiedrības līdzdalību, paredzēto darbību ierosinātāju un plānošanas dokumentu izstrādātāju pienākums ir noskaidrot sabiedrības viedokli, veicinot to iedzīvotāju līdzdalību sabiedriskajā apspriešanās, kurus var ietekmēt paredzētā darbība, vai aptaujājot šos iedzīvotājus. Tomēr pašlaik minimālās prasības, kas novērtējuma procedūru regulējošajos normatīvajos aktos noteiktas, lai sabiedrību sasniegtu un šajās procedūrās iesaistītu, paredz lietot tādas komunikācijas kanālus, kā vietējās pašvaldības, Biroja un ierosinātāja vai izstrādātāja tīmekļvietne, kā arī pašvaldības izdots laikraksts, pašvaldības ziņu lapa vai cits vietējais laikraksts. Minētās prasības vairs neaptver visus informācijas un komunikācijas kanālus, kas mūsdienās atbilst lielas sabiedrības daļas lietotājiem. Tādēļ rosināmi grozījumi jomu regulējošajos normatīvajos aktos, veicinot arī mūsdienīgu komunikācijas kanālu, tajā skaitā elektronisko ziņu portālu un sociālo mediju lietojumu. Izvērtējama arī attālināto tiešsaistes līdzdalības formu kā paliekoša instrumenta integrācija esošajās procedūrās.

Veikt nepieciešamos iekšējās kontroles pasākumus Biroja iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanai, kā arī veikt nepieciešamās strukturālās izmaiņas, lai stiprinātu Biroja kapacitāti, veidojot konkurētspējīgu atlīdzības sistēmu un pozitīvu darba vidi, piesaistot profesionālus darbiniekus Biroja funkciju nodrošināšanai.

2022. gadā Biroja funkciju nodrošināšanai tiek izvirzīti turpmāk minētie (plānotie) darbības rezultāti:

- Atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu (skaits) – 13;
- Novērtēti plānošanas dokumentu un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskati (skaits) – 58;
- Izvērtēto rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu skaits gadā – 25;
- Izvērtēto VARAM institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu skaits gadā – 39.